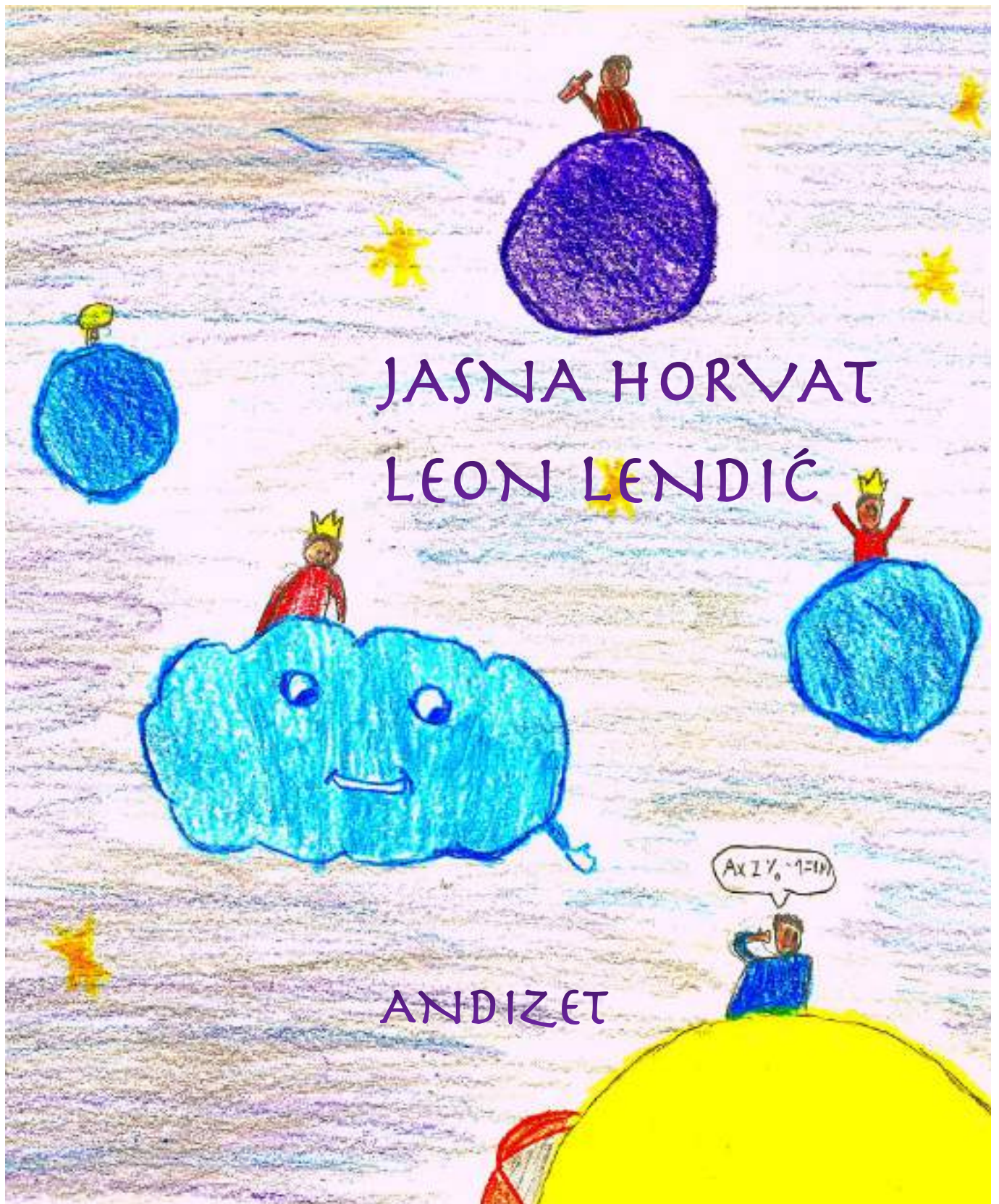

ARS IGRUM

JASNA HORVAT
LEON LENDIĆ

ANDIZET

Ars Igrum

Jasna Horvat

Leon Lendić

Institut za znanstvena i umjetnička istraživanja u kreativnoj industriji

Biblioteka *Auron*

Osijek, 2021.

Autorica teksta

Jasna Horvat

Ilustracije

Leon Lendić, O. Š. Ljudevit Gaj, Osijek, 4a

Glavna i odgovorna urednica

Ana Zrnić

Urednica

Ivana Buljubašić Srb

Pogovor

Ivana Buljubašić Srb

Lektura i korektura

Ivana Buljubašić Srb

Grafičko oblikovanje

Andizet

Nakladnik

Andizet – Institut za znanstvena i umjetnička istraživanja u kreativnoj industriji

Biblioteka

Auron

Vrsta publikacije: elektronička monografija otvorenog pristupa

ISBN 978-953-8416-00-2

Poveznica: <https://www.andizet.hr/ars-andizetum/>

Djelo je objavljeno pod uvjetima Creative Commons Autorstvo-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 Međunarodne javne licence (CC-BY-NC-ND) koja dopušta korištenje, dijeljenje i umnažanje djela, ali samo u nekomercijalne svrhe i uz uvjet da se ispravno citira djelo i autora, te uputi na izvor. Dijeljenje djela u prerađenom ili izmijenjenom obliku nije dopušteno.

Sadržaj

IZGUBLJENA VILA	7
POPIS LIKOVA	8
IGRA MRAKA.....	10
SUSRET S VILOM	13
VILINA PRIČA.....	18
U POTRAZI ZA PERUNOM	23
RASTANAK	26
ODLAZAK KUĆI	29
SVEVIDOVIM TRAGOM	31
POPIS LIKOVA	32
STVARANJE SVIJETA	35
MORANA NAGOVARA PERUNA	38
PERUNOV BIJES.....	40
BUGIN SAN.....	43
DOLAZAK	48
KRIJESNICI.....	57
POPIS LIKOVA	58
PROSLOV.....	59
SVE ZBOG JEDINICE IZ OPRAŠIVANJA.....	61
UROTA BJESOVA	65
U ŠKOLI	71
ODLAZAK U ORLOVO GNIJEZDO	74
CRNOBOG PRIJETI	80
SAT BIOLOGIJE	83
U DVORIMA KRALJA ORLUJSKOGA	87
ZLOMIROV KRAJ.....	90
KOD KUĆE	93
TUMAČ MITOLOŠKIH POJMOVA.....	97
NEPOSLUH I PROPUH	103
MALI PRINC.....	111

LIKOVİ	113
I. ČIN	114
II. ČIN	121
NAPJEVI	126
TRAGOVIMA MITOLOŠKE ZAIGRANOSTI.....	128
BILJEŠKA O AUTORIMA	130
JASNA HORVAT	130
LEON LENDIĆ.....	131
IVANA BULJUBAŠIĆ SRB	132

IZGUBLJENA VILA

POPIS LIKOVA

MARTINA

BORKO

IVANA

LUKA

DINKO

ANA

FRANKA

SLAVEN

IRIS

VILA

SKUP VILA

PERUN

GLASOVI MAMA (LUKINA MAMA, SLAVENOVA MAMA, IVANINA MAMA, ANINA MAMA,
MARTININA MAMA, IRISINA MAMA, BORKOVA MAMA, FRANKINA MAMA, DINKOVA MAMA)

VILE (*uglas, iza scene*): Jeste li čuli što travke zbore,
znate li ono što kriju gore?
Znate li, možda, gdje sniju vile
i kakve su snage njihove sile?
Divove mračne jeste li sreli,
vidjet' patuljke jeste li htjeli?
Znate li otkud' na nebu munje,
gromove glasne tko vješto kuje?
Jeste li ikada bili sami?
Negdje u mraku il' nekoj tami?
Čut ćete: tko je još bio s vama,
ako u priču pođete s nama...

IGRA MRAKA

(Skupina djece sjedi u mraku ispred zgrade.)

MARTINA: Čega bismo se mogli igrati?

BORKO: Rata-tatatata-tata-tata! *(Oponaša zvuk rafala.)*

IVANA: To je glupo!

LUKA: Možemo se igrati skrivača! *(Počinje se skrivati i uzvikuje.)* Pronađite me! Gdje sam?

DINKO: Skrivača i graničara igramo se svakog dana.

MARTINA: Znam, igrat ćemo se škole!

ANA: Svašta! Koja to još škola radi noću?! Što bi nam učiteljica dala u zadatak?

FRANKA *(govori kao učiteljica)*: Djeco, brzo na spavanje. Ako želite narasti, morate puuunooooo spavati. *(Nastavlja.)* Dobro, ocijenit ćemo najboljega spavača!

(Djeca nezadovoljno odmahuju rukama.)

IVANA: Ja bih se igrala mame i tate.

SLAVEN: Brzo ćeš ići kući, a onda možeš gledati igru mame i tate do mile volje. Igrajmo se radije bare.

MARTINA: Ti bi bio izvrsna žaba, a ja ću biti roda, i onda ću te – pojesti.

ANA: Čekajte, mogli bismo se igrati nečeg potpuno novog, a pomalo strašnog!

DJECA *(uglas)*: Reci, što bi to moglo biti?

FRANKA: Borko bi se sigurno igrao zombija!

DINKO: Ne, ne, on bi se igrao Aliena!

BORKO *(s nepovjerenjem)*: Što vam je? Još nije izmišljena igra koja se igra po mraku?

LUKA: Nije točno!!! Na primjer, žmire je noćna igra! Igrajmo se žmire!

SLAVEN: Ali žmire smo se igrali i jučer i prekjučer! Imam bolji prijedlog: igraymo se mraka!!!

DJECA *(uglas)*: Igrajmo se mraka i mračnoga straha!

Igrajmo se tmine i strašne tišine!

IRIS: Moj medo je upravo rek'o kako mu se od te igre spava.

DJECA *(uglas)*: Šuti, mala!

MARTINA: Dođi, Iris, daj mi ruku i ne strijepi više.

DJECA (*uglas*): Igrajmo se mraka i mračnoga straha!

Igrajmo se tmine i strašne tišine!

IRIS: Ja se ne bih igrala te igre!

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

(Djeca pokazuju na kutiju koja stoji u uglu scene.)

FRANKA: Ova kutija bit će naša dvadeseterokatna zgrada.

BORKO: Nacrtajmo na kutiji sve prozore naše zgrade.

ANA: Ja ću nacrtati dva prozora u mraku.

IVANA: Na mojim će se prozorima vidjeti svjetlo televizora.

LUKA: Ja ću doctati osvjetljene prozore.

DINKO: Nacrtaj i mene kako pišem zadaću iz matematike.

IRIS: Nacrtaj i mene kako se kod kuće igram neke lijepe igre.

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

SLAVEN: Čekajte! Nedostaju nam svjetla grada!

ANA: Što ih može zamijeniti?

MARTINA: Što bi moglo svijetliti umjesto gradskih svjetiljaka?

IVANA: Znam, donijet ću ukrase od posljednjeg Božića!

BORKO: Ja imam sačuvanih prskalica!

SLAVEN: Razmjestimo ih, neka svijetle kao svjetla našega grada.

FRANKA: Neka krivudaju kao naše ulice!

LUKA: Označimo njima i šetalište!

MARTINA: Ja ću osvijetliti Tvrđu, a ti, Slavene, osvijetli Retfalu!

IRIS: Evo, ja sam označila katedralu!

SLAVEN: Što si ti osvijetlio, Borko?

BORKO: Donji Grad, Kopiku i Namu.

SUSRET S VILOM

IRIS: Baš je zgodna ova igra mraka! Meni se čini da se igramo slavlja!

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

MARTINA: Ima Iris pravo! Igramo li se mi i dalje mraka?

BORKO: Nismo još ni počeli! Jeste li spremni?

FRANKA: Čekaj, moram popraviti frizuru! (*Vadi iz džepa maleno zrcalo u koje se gleda.*)

IVANA: Gdje je moja kapa? (*Osvrće se oko sebe i traži kapu.*)

SLAVEN: Luka, ovamo, ovamo!

LUKA: Evo, evo, samo dok pošaljem poruku! (*Na mobitelu tipka poruku.*)

IRIS: Ima netko žvaku? (*Povjerljivo se obraća gledalištu.*) Ima netko žvaku?

DINKO: Kakve žvake?! Sada počinje igra mraka.

ANA: Prvo uzviknite svi *uglas*: „Ja se ne bojim mraka!“ i udarite mrak nogom.

DJECA (*uglas*): Ja se ne bojim mraka! (*Udaraju po zraku nogom.*)

SLAVEN: Zatim ponovite: „Ja se ne bojim mraka!“ i udarite mrak rukom.

DJECA (*uglas*): Ja se ne bojim mraka! (*Udaraju po zraku rukom.*)

MARTINA: Sada ga zagrebite, ugrizite, uštipnite!!!

DJECA (*uglas*): Ja se ne bojim mraka! (*Grebu oko sebe zrak, štipaju i grizu.*)

IRIS: Ja se više ne bih igrala te igre!!!

(*Uto se iz mraka začuje prvo tihi, a zatim sve glasniji jauk.*)

VILA: Jao, jao, ni ja se ne bih igrala te igre... Jaoooo!

IRIS (*pitrči drugoj djeci, skriva se jednoj djevojčici iza leđa i upita*): Jeste li čuli? Mrak jauče! Jeste li čuli? Mrak plače!

(*Djeca odmahuju i nastavljaju borbu protiv mraka.*)

BORKO: Šuti, mala! Čuvajte se sile mraka!!! (*Nastavljaju štupati po zraku, dok ih najmanja djevojčica moli.*)

IRIS: Nemoj, Borko, mrak će nas pojesti, nemoj, molim te...

(Čuje se kako vila i dalje jauče i njezin lik počinje se nazirati.)

VILA *(plačnim glasom)*: Što sam vam ja kriva? Šmrc, šmrc... Zašto ste takvi, pa ja sam vaša vila!

(Scena se naglo zaustavlja. Djeca iznenađeno i uplašeno stoje ispred zgrade, obazirući se na sve strane. Franka se ipak odluči progovoriti.)

FRANKA: Mi više nismo mali, znaš? I ne nasjedamo na trikove!!!

IVANA: Mi se već sami kupamo!

LUKA: Sami i zadaće pišemo!

ANA: Sami već i cestu prelazimo!

IRIS: Oni su jako veliki... Veliki i jaki!!! Nemoj se s njima šaliti... Bolje budi oprezna jer oni mogu istući i tebe i mene... Samo ako žele... Ili ako ih naljutiš...

DJECA *(uglas)*: Šuti, mala! *(Uhvate se za ruke i uzviknu.)* Mi ne vjerujemo u ono što ne vidimo!

(Djeca se i dalje drže za ruke, obazirući se na sve strane. Uto se začuje vilin smijeh i vila se pojavi iz mraka.)

VILA: Baš ste smiješni, pravi ste ljudi! Zaboravljate jedno, iako vi ne vidite mene, ja vidim vas. I dobro znam sve: koliko ste veliki, koliko ste teški... I ne samo to, znam i kada ste tužni, uplašeni... Ili dobri! Ne zaboravite, ja sam vaša vila!

DJECA *(uglas)*: Naša vila?!!!

IRIS: Znači, nećeš nam ništa loše učiniti?!

VILA *(zasvijetli)*: K vama su me poslale vile suđenice s vrlo ozbiljnim zadatkom.

DINKO: Kakve vile?!

VILA: Suđenice. One pohode svakoga pri rođenju i tada mu određuju sudbinu.

(U pozadini scene naziru se tri leteća lika – dva u bijelim haljinama i jedan u crnoj. Začuje se i tihi vihor.)

DJECA *(istovremeno uzvikuju)*: Kakva će biti moja sudbina?

ANA: Hoću li biti manekenka?

SLAVEN: Ja bih bio padobranac, a ako to ne može, onda bih rado bio mornar, i to kapetan duge plovidbe!

IVANA: Ja bih bila učiteljica!

MARTINA: Ja bih bila glumica!

(Iris se ozbiljno okrene vili.)

IRIS: Smiju li djevojčice biti vatrogasci?!

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

LUKA: Ja želim biti tajni agent!

BORKO: A ja policajac!

MARTINA: Molim lijepo, ja bih bila balerina!

FRANKA: A ja boksačica!

IRIS: Smiju li djevojčice biti vatrogasci?!

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

(Vila ih je promatrala s osmijehom, odmahujući glavom.)

VILA: Djeco, djeco... Vi baš ništa ne znate o nama vilama?! *(Sjeda uz njih grleći ih rukama.)*
Vile stanuju u...

ANA: ... gorama...

DINKO: ... planinama...

IVANA: ... oblacima...

BORKO: ... rijekama...

FRANKA: ... izvorima...

IRIS: ... i...

MARTINA: ... morima.

VILA: Mi smo posrednice između ljudi i bogova. Ljudi nam se obraćaju nudeći nas koječim.

LUKA: Mi znamo kako su ljudi prije dozivali vile!

DJECA (*uglas*): Uzmi, vilo, što ti milo,

al' poslušaj naše muke,

pronađi nam lijeka, vilo,

i spasi nas neuke.

IVANA: Kako vile izgledaju?

VILA: Sve imaju zlatne kose i u njima snagu nose. Noge nikad ne otkrivaju jer kopita često skrivaju!

IRIS: Joj, mene je strah!

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

FRANKA: Zašto one imaju kopita?

VILA: Vile, djeco, jure po poljima, gudurama i dolovima. Kad im snaga posustane, tad ih brze noge dalje nose.

ANA: Gdje stanuju sve te vile?

VILA: U gorama su goranke, u planini planinke, u oblacima oblakinje, u rijekama i izvorima riječanke, a sirene su morske vile.

DJECA (*uglas*): Koja si ti vila?

VILA: Ja sam vaša vila čuvarica.

IVANA: Zašto nam se nikada prije nisi javila?

VILA: Hej, to se ne smije!!! I sada smo u opasnosti!!! Zar ne znate? Vila gubi moć ako postane vidljiva.

MARTINA: Znamo, to su nam mame govorile prije spavanja!

DJECA (*zajedno šapću ili pjevaju*): Svatko ima svoju vilu,

oko tijela kao svilu,
što ga čuva svake noći
ili dok je u samoći.

VILA (*zaleprša pozornicom*): Ja sam vaša čuvarica,
od svih zala zaštitnica,
ja vas nježno uspavljujem,
jutrima vas razbuđujem.
Al' čaroliji sad je kraj
jer primih vas u zagrljaj,
radoznanost me vaša topi,
s njome moja snaga kopni.

(Reče i padne u podnožje zgrade. Svjetla grada snažno zasvijetle. Djeca joj usplahireno pritrčavaju.)

VILINA PRIČA

(Djeca stoje uz vilino uzglavlje.)

ANA: Martina, vila nas više ne čuje!!! Što ćemo sada?

MARTINA: Sjetite se, brzo, što mame rade kada smo bolesni!

IRIS: Vode nas liječniku i... Daju nam meda.

(Djeca se rastrče i donose različite staklenke. Neke vade iz jedne velike kutije.)

SLAVEN: Grašak, ne, mmmm, gljive... Evo, med od lipe.

(Prinose vili staklenku i žlicu.)

IRIS: Vilo, kušaj malo meda. Jednu žlicu za mene, jednu žlicu za medu.

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

BORKO: Kako se ono pravi čaj? Evo voda!

LUKA: Uronimo vrećicu i brojimo do 6!

DJECA (*uglas*): Jedan, dvaaaa, tri, četiri, pet, šeeeeest!

(Prinose vili i nutkaju je! Vila pogleda u čaj i ponovno klone.)

IRIS: Hladan čaj nitko ne voli!

(Djeca ju pogledaju i rastrče se dalje scenom.)

ANA: Andol!

FRANKA: Limun!

BORKO: Grejp!

LUKA: Mrkva!

SLAVEN (*podigne prst u zrak i zapjeva*): Svako jutro jedno jaje, organizmu snagu daje!!! Jaja nam treba!

IRIS: Jaja!

DINKO: Maslaca!

IVANA: Špinata!

MARTINA: Čokolade!

LUKA: Čipsa!

ANA: Žvake!

IRIS: Soka!

BORKO: Mlijeka!

FRANKA: Limunade!

IVANA: Šećera!

SLAVEN: Rajčice!

IRIS: Kupusa!

DINKO: Kelja!

LUKA: Riže!

MARTINA: Peršina!

SLAVEN: Vitamina!

(Posustaju i polako sjedaju oko vile okruženi svim nabrojenim proizvodima.)

ANA: Sve je zdravo, a ništa ne pomaže!

(Vila i dalje leži u nesvjesti.)

FRANKA: Ništa joj ne pomaže!

(Do vile došeta najmanja djevojčica Iris i vili prinese kiticu cvijeća. Vila se pridiže i dugo miriše cvijeće.)

DJECA (*uglas*): Bravo, mala! Bravo, mala!

VILA: Ah, sada mi je lakše... Kao da sam kući stigla.

IRIS: Gdje je tvoja kuća, vilo?

VILA: Moj dom je na izvoru, u najdaljem šumskom lugu.

IVANA: Jesu li ti ondje i mama i tata?

VILA: Ne, ne, djeco draga, vile ne stanuju s mamama i tatama.

FRANKA: Ti si ondje sama?

VILA: Ni to nije točno. Mi vile za dana smo zaokupljene čuvanjima.

DJECA (*uglas*): Svatko ima svoju vilu,

oko tijela kao svilu,

što ga čuva svake noći

ili dok je u samoći.

VILA: Tek pred zoru vraćamo se svom izvoru. Skupimo se tad u kolu što nam daje snagu novu.

(U uglu scene pojavljuje se vilinsko kolo. Vile su urešene cvijećem, u bijelim svilenim haljinama.)

VILE *(pjevuju)*: Mi smo vile čuvarice,

zovu nas i lahorice,

letimo s daškom vjetra

na sve četiri strane svijeta.

Ali s krajem svake noći,

svom izvoru valja doći,

prikupiti snagu novu

vilujuć' u vilskom kolu.

(Vila još malo udahne miris cvijeća i sjetno nastavi.)

VILA: I ja sam se vraćala svake noći svom izvoru. Sve dok... *(Tad zaplače.)*

MARTINA: Sve dok...

IVANA: Sve dok...

VILE *(uglas)*: Sve dok...

VILA: Sve dok mi Črt nije skrio put.

VILE *(uglas)*: Črt je kralj tog strašnog mraka

što nam stiže za sumraka.

Nered pravi na tom svijetu

zastirući puta svjetlu.

Križa što je označeno,

boji bijelo bojom tamnom,

prave pute on zatire,

stranputice označuje.

SLAVEN: Ti ne znaš put svojoj kući!

IRIS: Naša vila se izgubila!!!

VILE (*uglas*): Potražite Peruna,
gospodara gromova!
On će Črta pobijediti,
munjom će ga zasvijetliti!

DJECA (*uglas*): Kako ćemo naći Črta? Gdje li mu je kuća?

VILE (*uglas*): U Kopačkom ritu Črt se krije i vilinske putove zamračuje!

BORKO: Što to kažu vile?

LUKA: Črt se u Kopačkom ritu krije?

IVANA: Skriva se među kormoranima!

FRANKA: Rijetke ptice je zarobio!

MARTINA: Ribe je na šutnju nagovorio!

DINKO: Skrio se u močvari!

ANA: U Kopačkom ritu samo ga Perun može pronaći!

BORKO: Dozovimo Peruna!

SLAVEN: Izvijestimo gospodara munja i gromova!!!

IRIS: Ali kako ćemo Peruna izvijestiti? Morali bismo vilu pitati kako ćemo Peruna dozvati!

DJECA (*uglas*): Bravo, mala!

(Najmanja djevojčica približava se vili, ponovno joj prinosi cvijeće.)

IRIS: Vilo, čuvarice, kako ćemo do Peruna stići?

(Vila se slabo pridiže i djecu upućuje.)

VILA (*umorno*): Peruna ćete pronaći na najvišem oblaku kako munjom kroz mrak zrači...

(Kako je to rekla, vila klone.)

U POTRAZI ZA PERUNOM

(Djeca se odijevaju u zimska odijela, opremaju se baterijama i užadima.)

MARTINA: Nema nam druge, valja nam potražiti Peruna!

ANA: Čime bismo ga mogli privući?

(Dječak uzima enciklopediju i naglas čita.)

SLAVEN: Gromove privlači metal...

BORKO: Koga privlači metal?

FRANKA: Što privlači gromove?

SLAVEN: Metal?

LUKA: Kakav metal?

(Vrte se po sceni pogledom tražeći što bi im moglo pomoći.)

IVANA: Znam, trebaju nam lonci!

DINKO: I poklopci!

FRANKA: Kišobrani!

IRIS: Metle!

SLAVEN: I padobrani!

(Djeca donose šarene lonce i poklopce. Znatiželjno ih pregledavaju.)

ANA: Što kažeš, Dinko, na ovoga točkastoga, njega će Perun sigurno vidjeti s oblaka?!

SLAVEN *(zastane i usplahireno upita)*: Što ako nas pogodi kojim gromom?

MARTINA *(odvažno)*: Poklopci će nam služiti umjesto štitova!

(Isprobavaju lonce i poklopce birajući one najprikladnijega oblika. Za svaki slučaj uzimaju i kišobrane, metle i padobrane. Nakon što su se opremili, još jednom pogledaju usnulu vilu.)

BORKO: Što sada? Gdje ćemo pronaći Peruna?

IRIS *(uplašeno)*: Ja se više ne bih igrala te igre!!!

DJECA *(uglas)*: Šuti, mala!

SLAVEN: Razmislimo dobro!!! Koliko katova ima naša zgrada?

IRIS (*s loncem na glavi*): Mislim, petnaest, ili dvanaest.

DJECA (*uglas*): Šuti, mala!

FRANKA: Dvadeset, Iris, dvadeset katova. A dvadeseti kat jako je blizu... čemu?

IRIS: Oblaku... I...

DJECA (*uglas*): Perunu! Juriš! Juriš na katove, uvis, na oblake!

(Izmjena scene. Pod djecom svijetli grad. Ona se nalaze na najvišem katu svoje zgrade. Djeca imaju lonce na glavama i upaljene baterije u rukama. Baterijama svijetle prema oblacima.)

LUKA: Peruuuuuuunneeee!

DINKO: Peruuuuuuunneeeeeeeeeeee!

MARTINA: S dvadestoga kata, moji prijatelji i ja, dozivamo te.

(Podiže se silan vjetar. Bljesnu dvije-tri munje. Zatim se začuju gromovi. Na scenu iskače Perun.)

PERUN: Tko ste vi? Kako me se usuđujete ometati?

FRANKA: Perune, svijetli bože munje, pozdravljaju te djeca dvadeseterokatnice!

IVANA: S dvadestoga kata, djeca zgrade dozivaju te.

PERUN: Dozivate me? Ometate me!

DINKO: Nosimo ti važnu vijest!

IRIS (*zaplače*): Umrijet će nam vila!

PERUN (*pomirljivije*): Što se zbilo? Tko je vili zlo učinio?

VILE (*pojavljuju se u kolu i pjevaju*): Črt je kralj tog strašnog mraka

što nam stiže za sumraka.

Nered pravi na tom svijetu

zastirući puta svjetlu.

Križa što je označeno,

boji bijelo bojom tamnom,

prave pute on zatire,

stranputice označuje.

SLAVEN: Mračni Črt je našoj vili skrio put.

ANA: Izgubila se!

MARTINA: Razboljela se!

IVANA: Iscrpila se!

DINKO: Bolesna je!

FRANKA: Nestat će!

IRIS: Spasi nam ju!

SLAVEN: U Kopačkom ritu Črt joj put do kuće krije!

PERUN (*udara gromovima i munjama*): Tog zlotvora ja ću stići,

munja će ga moja naći,

osvijetlit ću sve što mračni,

iz Kopačkog rita Črt će izaći!

(Scena nestaje u bljeskovima munja i udarcima gromova.)

RASTANAK

(Djeca se vraćaju vili, još uvijek s loncima na glavama i baterijama u rukama. Vila ih čeka nasmiješena, ozdravljena, mirišući cvijeće.)

VILA: Junaci moji, što ste učinili? Kako ste me ozdravili?

MARTINA: Pronašli smo Peruna!

IRIS: Pričali smo s bogom munja i gromova!

SLAVEN: Hrabri smo bili!

LUKA: S oblacima smo govorili!

FRANKA: Peruna smo na osvetu nagovorili!

ANA: On je Črta pronašao!

BORKO: S njim je strašnu bitku bio!

IVANA: Potom ga je pobijedio!

DINKO: Iz Kopačkoga rita ga je otjerao!

MARTINA: Put je tvojoj kući pronašao!

SLAVEN: Svjetlom ga je označio!

(Vila se smije, pritrčavaju joj njezine sudruge vile.)

VILE *(hvataju se u kolo)*: Mi smo vile čuvarice,

zovu nas i lahorice,

letimo s daškom vjetra

na sve četiri strane svijeta.

Ali s krajem svake noći,

svom izvoru valja doći,

prikupiti snagu novu

vilujuć' u vilskom kolu.

(Ostale vile odlaze sa scene, pokretima dozivajući vilu neka im se pridruži.)

VILE *(uglas)*: Kući, idemo kući!

(Djeca ih u čudu promatraju, još uvijek zadihana od susreta s Perunom.)

VILA (*obraća se djeci, neke pogladi po kosi*): Prijatelji moji mali,

život ste mi novi dali,

Peruna ste vi dozvali,

a Črta ste otjerali.

Sad odlazim svome kolu

i vilinskome svom izvoru,

sutra opet bit ću s vama

sa svim svojim zaštitama.

VILE (*dok nestaju, u zboru tiho, kao jeka*): Mi smo vile čuvarice,

zovu nas i lahorice,

letimo s daškom vjetra

na sve četiri strane svijeta.

Ali s krajem svake noći,

svom izvoru valja doći,

prikupiti snagu novu

vilujuć' u vilskom kolu.

DJECA (*mašu im, uglas šapuću*): Svatko ima svoju vilu,

oko tijela kao svilu,

što ga čuva svake noći

ili dok je u samoći.

IRIS: Hoće li nam naša vila opet doći?

MARTINA: Zauvijek je ona s nama.

IRIS: Martina, ja se više ne bojim mraka.

MARTINA: Znam, Iris, jer sada znaš kako ni u mraku nisi sama.

ODLAZAK KUĆI

(Začuju se glasovi mama, iza scene, nekima zvone i mobiteli):

LUKINA MAMA: Luka, kupanje!

SLAVENOVA MAMA: Slavene, večera!

IVANINA MAMA: Ivana, čeka te zadaća!

ANINA MAMA: Kući, Ana!

MARTININA MAMA: Martina, na spavanje!

IRISINA MAMA: Iris, crtani!

BORKOVA MAMA: Borko, kolači su još vrući!

FRANKINA MAMA: Franka, kući!

DINKOVA MAMA: Dinko, brzo kući!

DJECA *(odgovaraju mamama u isti glas)*: Evo me... Stižem, još samo pet minuta... Dolazim...

(Usplahire se, užurbaju se i kao da tek sada primijete nered na sceni – kutije, staklenke, božićni ukrasi.)

DINKO: Ne možemo tek tako otići!

MARTINA: Sutra će nas ovaj nered dočekati!

SLAVEN: U njemu bi Črt mogao prenoćiti!

IVANA: I nikada više ne otići!

IRIS: Počistimo igralište! Moj medo čistoću od nereda voli više!

DJECA *(uglas)*: Bravo, mala!

BORKO: Neka znaš, ti za nas nisi više mala, unaprijeđujemo te u junaka jer danas si bila vrlo hrabra!

ANA: Luka, ti odnesi kutije u odlagalište za papir!

FRANKA: Ja ću se pobrinuti za staklenke!

DINKO: Ja ću počistiti prskalice!

MARTINA: Ja ću pokupiti papiriće!

IVANA: Počistit ćemo i namirnice!

LUKA: Pobrinut ćemo se i za ljepenke!

DJECA (*uglas veselo*): Mi volimo naše igralište

i brinemo se o njemu

kao vila zaštitnica

o svom izvoru!

SVEVIDOVIM TRAGOM

Inspirirano djelom Milke Tice *Sunčeva djeca, Legende o Hrvatima* (Školska knjiga, 1994.)

POPIS LIKOVA

PRIPOVJEDAČI (ŽENSKI I MUŠKI GLASOVI)

SVAROG

VIDA

BOGOVI

VILE

MORANA

PERUN

MALIĆ

DOBRI DUHOVI

SVEVID

VILA VELEBITA

TUGA

BUGA

HRVAT

MUHLO

KLUK

KOSENC

LOBEL

(Čuju se ženski glasovi iza zastora ili s razglasa dok je zastor još spušten.)

ŽENSKI PRIPOVJEDAČI (*uglas*): Danas vam pričamo priču, priču, priču, priču...

Koju je meni pričala moja baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka...
Priču o hodu kroz mnoga ljeta,
priču o dolasku iz daleka,
iz daleka, iz daleka, iz dalekaaaaaa...
Priču o snazi,
priču o junaštvu,
priču o svjetlu,
priču o mraku.
Žurno, na put, na put...
na put krenut' nam je,
krenut' nam je...
Na put
za suncem...

(Nakon što se podigao zastor začuje se muški glas pripovjedača.)

PRIPOVJEDAČ 1: Prema predaji u pradavna vremena, prije negoli je svijet bio stvoren, nije postojalo ništa doli mora okruženoga sivilom. Ponad morskoga prostranstva zibalo se veliko jaje i u njemu uspavani bog – Svarog. Nakon stoljeća snivanja Svarog se počeo buditi i obazirati oko sebe. Pogledom je presijecao tminu, rasvjetljavajući ju bliješćim pogledima.

Htijući se osvježiti, Svarog zaroni i siđe u morske dubine.

Nakon što je izronio, pod noktom mu je ostalo zrnce pijeska od kojega se razvijala današnja zemlja, a na njezinom najskrovitijem mjestu i jasen-stablo.

Jasen-stablo osovina je svijeta koja se uzdiže ponad najviših svjetskih visova. U njegovoj krošnji nalazi se svijetli dom bogova – Nav, kojim stoluje Svarog.

Ostatak svjetske tmine, koji Svarog nije dotakao svojim pogledom, začahurio se pod žilama Drveta svijeta. Tamo je i tamno carstvo boga Crnoboga nazvano Bezdan, čija je prijestolnica limeni dvorac Temnava.

Svarog, prema predaji, svijet koji je stvorio u pradavna vremena i dandanas popravlja i dotjeruje, boreći se protiv Crnoboga i njegovih pomoćnika, koji ga nastoje zamračiti.

STVARANJE SVIJETA

PRIPOVJEDAČI (*ženski i muški glasovi*): S Alemova sedmog neba uputiše se Svarog i njegova žena, Vida plemenita, dovršiti stvaranje zemaljskoga svijeta. Napuniše bespuće bojom, cvijećem i drvećem. Razmicaše stijene, gore, posijaše i stvorove. Od rzanja kopitaša i zujanja krilaša nastaniše i zvukovlje. A kad ptice zapjevaše, Svarog s Vidom predahnuše.

(Vida i Svarog hodaju pozornicom, popravljaju krošnje drveća i razmještaju cvijeće.)

SVAROG: Vidi ono stablo.

(Vida se osvrće pozornicom i prilazi stablu.)

SVAROG: Vido, gledaj onu goru!

VIDA: Dobra je, ali treba biti malo više desno.

SVAROG: Desno? Što je tebi?! Valjda – lijevo, prema istoku!

VIDA: Kako će Sunce izlaziti? S njom na zapad treba – svakako!

SVAROG (*gunđa*): Sve mora biti po tvom, desno, uh... Ne valja, lijevo s gorom treba...

(Svarog razmješta gore i doline. Naporno mu je, umara se, ali nastavlja sve dok ne postigne zadovoljavajući prizor.)

SVAROG: Eh, baš sam se naradio... Nisam li što god zaboravio?

VIDA: Svarože, odmori se! Završio si stvaranje svijeta. Nema se tu više što dodati.

PRIPOVJEDAČI: Koga nema? Koga nema?

VIDA: Sve je lijepo, čisto, novo... Ali... Nema...

PRIPOVJEDAČI: Koga nema? Koga nema?

VIDA: Nema stvorova nalik na nas.

PRIPOVJEDAČI: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi? Oj, ljudi! Ljudiiiiiii!

(Pripovjedači dozivaju ljude i posvuda ih traže.)

VIDA: Imamo li tol'ko moći, načiniti još do noći, stvorove što nama slične, a zovu se – ljudsko biće?

SVAROG (*odmahuje rukom*): Kakve su to sada priče – čemu će nam ljudsko biće?

VIDA: Odemo li k Navu sada, ne stvorivši i te stvore, s kim ćemo se igrati gore? Čije će nam to sudbine biti zgodne iz visine?

PRIPOVJEDAČI: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi? Ljudi, ljudi...

PRIPOVJEDAČI: Čovjeka nema, muškarca nema, čovjeka, muškarca nema.

SVAROG (*uzima hrastovu kladu*): Od danas ćeš muškarac biti, ime će te predstavljati, Dubravkom te nazivam po dubu od kojega te stvaram.

PRIPOVJEDAČI: Žene nema, nema žene, nema žene...

PRIPOVJEDAČI: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi? Ljudi, ljudi...

VIDA: Ja ću napraviti ženu od – lipa. Bit će lijepa, nježna i... Mmmmm... Fino će mirisati.

(Vida uzima lipovo drvo i modelira ženu. Potom se odmakne, zadovoljno ju promotri i udahne joj dah.)

VIDA: Mirisat ćeš kao lipa, uresa ćeš imat' mnogo, al' oprezno s ljepotom, ona može biti kobnom.

SVAROG (*pogleda ih i zamišljeno reče*): Život sam im sretno dao, ali nisam tada znao, ljudski život – to je mijena, tek što dođe, već ga nema. Uvest' reda u to treba i to s ovog plavog neba.

SVAROG (*još se jednom obazre*): Red međ' vama nek' iz Navove visine čuvaju bogovi i vile!

(Na sceni se pojavljuju bogovi i vile.)

BOGOVI: Mi smo čuvari!

Tko u mir i red dirne,
ma bio velik i jak,
il' lukav, a slab,
nek' od danas zna,
s nama će imati posla.

VILE: Mi smo vile čuvarice,

bogovima podanice,
u kolu se okupljamo
i Peruna dozivamo.

Javite se sile svjetla,
doziva vas kolo vila
u kojem su čuvarice
i sve vile bojovnice.

Glas dižemo do Peruna
i njegova svijetla trona,
nek' sa zlom ne druguje,
za dobro nek' bitku bije.

Perune, oj ti, Perune,
i bogovi iz visine,

našu pjesmu počujte,

zlu Moranu otjerajte.

VIDA: Najsnažnija od svih vila bit će vaša zaštitnica. Nek se pamti znavijeke, velebitska vila vita vaša je čuvarica!

(U pozadini scene pojavljuje se skupina muškaraca i žena, obavljajući svakodnevne radnje – uzimaju vodu s izvora, kuhaju ručak, love, beru žito, bacaju ribarske mreže.)

PRIPOVJEDAČI *(kako ih predstavljaju, tako se likovi izdvajaju)*: To pleme je Hrvata, tu žive braća: Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat i sestrice im dvije: Tuga i Buga.

MORANA NAGOVARA PERUNA

PRIPOVJEDAČ 1 (*muški glas*): Reći ću i ovo svima – Svarog četiri sina ima. Perun, Svevid, Stribor i Tatomir od jednoga su oca i od jedne mati te ih narod pod imenom svarožići pamti.

PRIPOVJEDAČ 2 (*muški glas*): Perun je najbješnji među njima, on gospodari munjama i gromovima. Za oluje on udara na sve strane njima – tada opomenu šalje svijetu i ljudima.

(Perun pregledava svoje oružje – luk i strijelu.)

PRIPOVJEDAČI: Perun na sve četiri strane gleda
oslušujući gdje red unijet' treba.
Nek' ugleda gdje nered se stvara
u Srđa Zlopogleđa se pretvara
i srdžbu svoju odašilje munjama
udarajući ljutim gromovima.

(Tiho mu se prikrada Morana – s dva lica – jednim zamamnim i lijepim, a drugim sličnim nakaznoj vještici.)

PRIPOVJEDAČI: Tko je ova ljepotica
kao snijega bijelog lica,
garavih pletenica,
očiju k'o žeravica?
Mračna je to Morana
što dolazi iz Bezdana,
žrtve svoje ljeti bira
te se zimi s njima igra.
Ulazi im tad u snove,
šara im po licu bore,
morama ih noću pati
sve dok smrt ih ne otprati.

MORANA: Perune, Perune, Peruneee...

PERUN: Tko je to? Tko me doziva?

MORANA: Ja sam, Morana, božica smrti, moriteljica ljudi. Nosim ti važnu vijest!

PRIPOVJEDAČI: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba...

PRIPOVJEDAČI: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

PERUN: Ma, kakva bih ja mogao imati posla s tobom?

MORANA: Čekaj, čekaj, Perune, snažni, jaki, Perune! Tko si ti?

PERUN (*važno*): Ja sam bog gromova i munja!

MORANA (*izazivajući*): Ti si vlasnik gnjevnoga neba!

PERUN: Ja vidim cijeli svijet u jednom bljesku munje!

MORANA: Ali, Perune, tvoje su oči slijepe!

PERUN: Moje su oči najsjajnije izvori svjetla, moje oči slijede munje.

MORANA: A izdaja koju ne vidiš? Što na to kažu tvoje munjevite oči?

PERUN: Izdaja, ha-ha-ha... Tko bi se mene usudio izdati? Ha-ha-ha...

MORANA: Pogledaj dolje... Ne tamo... Niže, niže, uz rijeku. Vidiš li sedam plemena što zovu ih Hrvati?

PERUN: Da! Vidim ih!

MORANA: Što rade munjovidi, Perune? Koga slave? Komu se mole?

PERUN: Svevidu, bratu mom?!

MORANA (*s podsmijehom*): Zaboravili su na tvoj vječni oganj. Ugasio se plamen tvoje slave!

PERUN (*ljutito*): Izdaja! Izdajaaaaaaaaaaaa!

PRIPOVJEDAČI: Perunova ognja nema, Svevida slave!

MORANA (*veselo pocikuje*): Kazni ih, Perune! Kazni ih, Perune! Bit ću tvoja saveznica!

PERUN: S bijesom mojim i snaga mi raste, čuvajte se, Hrvati, od sada moja munja posvuda vas prati.

MORANA: A ja vam šaljem – studen, led, glad i moru, ha-ha-ha-ha – osjetit ćete i snagu moju!

PRIPOVJEDAČI: Mora, studen, munje, led, grom, glad...

PERUNOV BIJES

PRIPOVJEDAČ 1 (*muški glas*): Pred Vama je Svitogora, sjajna kula Svarogova. Svarožića to je dom, koji svijetli cijelim Navom.

PRIPOVJEDAČ 2 (*muški glas*): Na gori Svitogorskoj,
na sedam katova,
kroz sedam nebesa,
uzdiže se Svitava.
U njoj mnoga bića stoje:
bogovi i vilenjaci,
junakinje i junaci.
Sedmo nebo najljepše je,
sedmi kat se u njem krije,
i u raskoši toga kata,
Svarogova doma vrata.

SVAROG (*budi se, rasteže i zijeva*): Aaaaa!

MALIĆ: Još se mračak nebom vije

dok se uz njegov' zima krije,
s njima Sunce bitku bije
za toplinu što nas grije.

(Potrči pozornicom i nastavlja.)

Dozivam te sada, Sunce,
pokaži nam sjajno lice,
riješi nas te strašne tmice
koja čuva Svarogove izdajice.

(Pogleda na Svaroga kako zijeva te dodaje povjerljivo.)

Svarog opet hodi nebom
čudeći se Navu mrklom,
gledajući u daljine
naređuje Suncu – neka sine!

PRIPOVJEDAČI: Sini Sunce, Sunceeee, Sunceeeee... Na obzor – probudio se Svarog!

(Sunce zijevajući izlazi na pozornicu.)

SVAROG: Vido, gdje nam je najstariji sin, Perun?

VIDA: Negdje po nebu šeta, danas šalje gromove i munje.

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

(U pozadini scene čuju se gromovi, pozornicom bljeskaju munje.)

SVAROG: Što radi? Ja sam mu zabranio igru munjama i gromovima!

VIDA: Morana mu je dojavila da mu se ljudi više ne mole.

SVAROG: Morana? Ta mračna zlica! Dozovite mi Peruna, hitno!

MALIĆ: Perune, silni bože grmljavine,

rušitelju predolujne tišine,

utišaj munje i gromove,

cijeli Nav te kući zove.

PRIPOVJEDAČI: Perune, Perune, bijesni Porine...

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

DOBRI DUHOVI I VILE *(trče pozornicom, zabrinuto šapćući)*: Svarog traži Peruna, Svarog traži Peruna...

(Dolazi Perun, uspuhan i mrgodan. Na leđima mu je tobolac pun vatrenih strijela. Njegov dolazak prate munje i gromovi.)

PERUN: Dobro jutro, evo, stigoh.

SVAROG: Koga li si grmljavinom kažnjavao danas?

PERUN: Sedam plemena što žive uz rijeku, a zovu se Hrvati.

SVAROG: Zašto, Perune, sine, kad oni su pod mojom zaštitom?

PERUN: Ne poštuju me, ne mole se više, sveti plamen im se ugasio!

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

(Perun odlazi bijesan, praćen munjama i gromovima. Pojavljuje se Svevid. Pod šeširom ima četiri lica okrenuta na sve četiri strane svijeta. O pasu mu je mač, a u desnici rog.)

SVAROG: Ti, Svevide, imaš zadatak – od Peruna, brata svoga, čuvati Hrvate!

SVEVID: Krećem odmah, mač već dižem! Ne strahujem ni od munje ni od groma.

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

SVEVID *(obazre se lijevo, desno)*: Prije ove bitke silne, saveznicu svoju zovem. Najhrabriju od svih vila – vitu vilu Velebita!

PRIPOVJEDAČI: Oj ti, oj ti, vilooo...

VILA VELEBITA *(pogavljuje se na sceni)*: Ne štedi me, oj ti, hrabri,

krećeš li u pohod novi?

Ja već oštrim svoje sablje,

daj me opet u boj zovi.

Probudit ću svoje druge,
uspavane vile mnoge,
planinke i šumske vile,
bojovnice i oblakinje.
Okupit ću ih u kolu
i steći ću snagu novu
s kojom čuvat ću Hrvate
od nedaća što ih prate.

(Na sceni se pojavljuju i druge vile.)

VILE (*usplahireno trče jedna drugu dozivajući*): Kliče vila s Biokova,
zove vilu s Mračaja,
dozovi nam s Dinare
i ostale gorske vile.
Hej vi vile s Blidinje,
dozovite planinke,
bijeke vile Dubrovkinje
i sve s gore Papukove.
U kolu se sastanimo,
bijeke ruke sastavimo,
sve nas zove, za nas pita,
vita vila Velebita.

BUGIN SAN

(U oskudnoj kućici sjede zabrinuti Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat i Tuga. Buga spava skrupčana uz gorište. Munje prijeteći sijevaju. Čuje se potmula grmljavina.)

PRIPOVJEDAČ 2 (*muški glas*): Hladnoća se posvud vije, dom to više topli nije. Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat i sestrice im dvije uz zgarište traže sreću – koje ovdje više nije.

(Udaraljke odzvanjaju, tiho, nostalgично.)

MALIĆ (*puše u ognjiše*): Oganj jedva tinja,

vatra teško diše

i dim zemlji pada,

ni on snage nema više.

(Tuga se lagano pridiže i gleda svoju braću i zaspalu sestru.)

TUGA (*zabrinuto*): Sestra svaka – voli brata.

Kao sestra prava, volim ja:

Kluka, Lobela, Kosenca, Muhla i Hrvata.

I dok sestrice mi Buga

brige u snu krije,

srce svoje slušam

kako za nju bije.

(Ispijaju medovinu, a zatim se opet skupljaju uz gorište.)

MALIĆ: Zar se opet noć sad krade?

Dan već slabi, nema snage.

Zar u tmici zanoćenoj

dana opet čekat ćemo?

Što će biti, tko će znati,

hoće li nam se ikad vratiti?

Čije svjetlo dan će pratiti

i povratkom put svoj skratiti?

HRVAT: Je li kiša stala ili manje pada?

MUHLO: Sunčeva svjetlost je li opet sja?

MALIĆ: Hladno mi je, ja bih medovine...

(Uz zvuk roga Kluk prilazi gorištu postavljenom na četiri bijela kamena. U ruci drži urešeni lipov štap.)

KLUK: Zapalit ću sveti oganj. Neka gori snažnim sjajem. Neka gori Svevidu – zaštitniku našem!

MALIĆ: Oganj neka gori Svevidu, zaštitniku našem!

TUGA: Mi smo plemena što žive uz rijeku.

KOŠENČ: Do nedavno živjeli smo mirno.

HRVAT: Hrabri smo lovci.

MALIĆ: Čuvari smo ognjišta.

KLUK: Vrijedni smo poljodjelci.

MUHLO: Vješti smo ribari.

TUGA: Dobri smo domaćini.

PRIPOVJEDAČI: Mi smo domaćini, mi smo ratari, mi smo lovci, mi smo ribari, mi smo poljodjelci, mi smo hrabri, mi smo jaki, mi smo domaćini...

MALIĆ: Dok svi rade, ja im vatru čuvam... Za toplinu doma skrbim. Ali kako čuvati vatru, kada doma nema više...

PRIPOVJEDAČI: Kada doma nema više, kada doma nema, kada ga nema više...

TUGA: Ribari, ratnici, lovci, poljodjelci, domaćini, čujte! Snašla nas je strašna kob!

Pripovjedači: Snašla nas je strašna kob. Kakva kob? Strašna kob!

KLUK: Nismo htjeli ugostiti zlu Moranu – božicu smrti, moriteljicu ljudi.

PRIPOVJEDAČI: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba...

PRIPOVJEDAČI: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

PRIPOVJEDAČI: Posjetila nas je Mora,

ta starica puna bora,

snažni oganj zapalimo,

Babu Rogu otjerajmo!

MALIĆ: Oganj zapalimo,

vatrom zasvijetlimo,

žarom zažarimo,

toplinom zasjajimo!

TUGA: Zar Morana nema svoj dom?

MUHLO: Ima, ima – podzemlje. *(Okreće se drugima i povjerljivo dodaje.)*

U Bezdanu zamračenom,

zločestoćom zaprljanom,

sjatiše se jatomice,

sve odreda kukavice.

Uz njih sjede svi svadljivci,

odmah do njih i lažljivci,
na broju su svi kradljivci
i svi bijedni pakosnici.
Dom je to i izdajnika
i ostalih zlobnika,
onih što za korist rade
nedjelima dok se slade.

HRVAT: Morana sve na putu ovija hladnoćom, ledom i snijegom.

(Malić se zagrne pokrivalom tužno gledajući u vatru koja jedva tinja.)

MALIĆ (*zadrhturi*): Noćima se mnogim borim

da iz žara vatru stvorim
nad ognjištem budno bdijem
i s Moranom bitku bijem.
Ruke moje još su male,
promrzle su i od zime,
snaga im posustaje
kad ogrijeva nedostaje.
Učinimo nešto žurno,
ne čekajmo više mirno,
Morana je ovdje s nama
i njezina zlobna tama.

PRIPOVJEDAČI: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Babaroga, Roga-baba...

MALIĆ: Hladno je i studeno, nema ognja ni plamena, nema žara ni ogrijeva...

PRIPOVJEDAČI: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

MALIĆ: Dozovimo vile, naše zaštitnice!

TUGA (*povjerljivo*): I boga Bjesomora!

LOBEL: Dok Bjesomor mori Bjesove, Jedogonja nek' izjede jedove!

KOSENC: Ne vrijedi, braćo, Moranu štiti Perun!

PRIPOVJEDAČI: Perune, Perune, bijesni Porine...

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

KLUK: Danima nas zasipa gromovima i kišom.

HRVAT: Munje pogađaju drveće i ljude.

PRIPOVJEDAČI: Perune, Perune, bijesni Porine...

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

MALIĆ: Hladno mi je, ja bih medovine!

MUHLO: Morani pomaže Suton.

MALIĆ: Suton, gospodar podzemlja i zlih duhova.

TUGA: I Sitivrat.

KOSENC: I zli bog Trojan koji noću mori ljude i životinje.

PRIPOVJEDAČI: I Vodan, i Sitivrat, i Trojan... i Vodan, i Sitivrat, i Trojan...

MALIĆ: Hladno mi je, nema ognja, nema doma, vatra nema žara...

(Uto se začuje sneni Bugin glas, koja se već dulje vrijeme meškolji.)

BUGA: Usnula sam jasno, snažno – na put nam je, braćo, kretat'.

(Svi uglas zažamore.)

PRIPOVJEDAČI: Put? Kamo? Kretat'?

BUGA: Naš zaštitnik, bog Svevid, u snu mi je jasno poručio: „Pogledajte oko sebe,

prepoznajte moje mijene,
putem kojim Sunce hodi,
ja Vas novom domu vodim!“

MUHLO: Zaigramo pokladni ples.

(Užurbanost scene prate udaraljke i glasovi.)

PRIPOVJEDAČI: Na put, na put, na put...

Za suncem, za suncem, za suncem,

na put, na put...

Na put krenut' nam je,

krenut' nam je...

Na put

za suncem...

(Ulazi skupina ukrašena krinkama s perjem i kožnatim ušima. Na sebi imaju teške bunde, u rukama zvona, klepetaljke i rogove.)

LOBEL: Vatrom i dimom protjerajmo Moranu. Spalimo ju i pepeo u prvu duboku vodu bacimo!

TUGA: Nije nam, braćo, vrijeme za slavlje.

KLUK: Ostanemo li, razbit ćemo se o Moraninu i Perunovu srdžbu.

MUHLO: Pođemo li, kamo ćemo stići?

LOBEL: Gdje prestaje zima, snijeg i led?

MALIĆ: Naša vatra više nema žara!

HRVAT: Tako mi svete lipe, krenut' nam je!

PRIPOVJEDAČI: Žurno, na put, na put...

Na put krenut' nam je,

krenut' nam je...

Na put

za suncem...

DOLAZAK

(Mračna scena. Po njoj se gibaju u hodu mnoga tijela. Scenom protrči vitorog. Lobel mu prilazi s isukanim mačem. Svi jure vitoroga. Lobel ga sustiže. Pokušava mu prići sa svih strana. Vitorog rogom probija Lobela. Pale se svjetla. Braća stoje okupljena oko mrtvog Lobela. U pozadini pozornice vitorog topće nogom.)

BUGA: Za novu zemlju – Lobel je život dao!

KLUK: Zar je morao poginuti?

TUGA: Uzeo ga je Volos, zaštitnik stada i pašnjaka!

PRIPOVJEDAČI: I Vodan, i Sitivrat, i Trojan... I Vodan, i Sitivrat, i Trojan...

HRVAT: Umro je za plodnost nove zemlje.

MALIĆ: Oganj sveti diše Lobelovim dahom!

MUHLO: Na put nam je, na put nam je ići!

HRVAT *(razmišlja, na sve strane putokazi)*: Hmm, kamo dalje? Kojim putem?

TUGA: Neka nas vodi naša zaštitnica – vila Velebita!

VILA VELEBITA *(hvata ih za ruke)*: To što čuješ kako šuška,

zelenilo te samo njuška,

to što čuješ kako zbori,

pjevaju ti javorovi.

I ne skreći nikud s puta,

uhvati se mojih skuta,

domaćica ja sam tvoja,

tvoja briga sad je moja.

(Svjetla jenjavaju. Umoran hod Kluka, Muhla, Kosenca, Hrvata, Buge i Tuge prekida napad Avara. Avari ispuštaju urlike slične životinjskom glasanju. Prljavo žuta lica naziru se ispod ratničkih šara. Zrakom vitlaju duge pletenice crne im kose nerezane od rođenja. Čuju se povici.)

HRVAT: Opoljeni smo, oko nas su Avari!

BUGA: Nemojte, braćo, u rat ići. Nekoga će mračna ruka stići! Svevidu sad zapjevajmo!

KLUK: Pjesma sada ne pomaže, rat nas svojom omčom steže.

MUHLO: Dozovimo boga rata, neka u bitku krene s nama!

PRIPOVJEDAČI: Dozovimo Jarovita, dozovimo Jarovita...

TUGA (*sa strane*): Bože rata, Jarovite,

narod ovaj zazivlje te,
opet nam je u boj ići,
koplja sjajna u zrak dići.
Molimo te u očaju,
daj nam opet hrabrost svoju,
povedi nas k'o i prije,
nek' se bitka za mir bije.

MALIĆ: I vila nam naša treba.

TUGA: Vila, naša čuvarica.

MUHLO: Dozivam te, vilo vita, zaštitnico Velebita!

PRIPOVJEDAČI: Vilo, oooj ti vilo... Velebita...

VILA VELEBITA (*čuje se glas iza scene*): Oj ti, oj i ti, krenite se boriti!

HRVAT: Oslušnimo poklič boja

s kojim snaga naša buja,
to nas sada njime hrabri
velebitska bojovnica!

PRIPOVJEDAČI: Oooj ti, oj ti, oj i tiiii...

(*Na pozornicu istrčava Vila Velebita, okreće se Avarima.*)

VILA VELEBITA: Oj ti, oj i ti, oj i ti,

krenite se boriti,
na megdan vas izaziva
velebitska bojovnica.

KLUK: U boj! U boj! Junaci! Prsa u prsa! Mačeve isučite! U boj!

(Razvija se velika bitka mačevima i strijelama uz zvuke rogovlja. Avari bježe, a s paljenjem svjetala na sceni ostaje ležati Kluk.)

HRVAT *(zadovoljno i zadihano)*: Pobjegoše Avari.

MUHLO *(dotrčava nasmijan)*: Pobjedili smo ih! Pobjedili!

MALIĆ: Sveti ogranj smo sačuvali!

TUGA *(klekne uz Kluka, miluje mu glavu)*: Ostadosmo bez Kluka, vođe našega i brata najstarijega.

BUGA *(šapće)*: Kluk za boga Svevida pade.

KOSENC: Za boga Svevida Kluk je poginuo!

HRVAT: Za novo Sunce Kluk je život dao!

MUHLO: Bogu svjetlosti, plodnosti i ratne pobjede on se žrtvovao!

TUGA: Tamo gdje sjedi Svevid bog

tron je i Kluka, brata mog.

U sjaju tom neka mu je vječni dom,

u sjaju tom neka mu je vječni dom.

BUGA: Krenuti treba dalje, put nas zove, daljina doziva!

HRVAT: Al' s nama zauvijek Lobel i Kluk neka traju!

TUGA *(svečano)*: U pričama i sjećanjima nosimo i njih novom kraju!

(Trenutak tišine i stanke prekida Malićev usplahireni hod pozornicom.)

MALIĆ: Naša vatra nema sjaja!

HRVAT *(ponovno zamišljen, okružen putokazima)*: Kamo dalje? Kojim putem?

(Ponovo se skupljaju u kolonu, pognutih glava i teškoga hoda.)

PRIPOVJEDAČI: Za suncem krenimo, za suncem krenimo!

Žurno, na put, na put...

Na put krenut' nam je,

krenut' nam je...

Na put

za suncem...

(Na sceni se pojavljuju pripovjedači dok se Hrvat, Kosenc, Muhlo, Tuga i Buga približavaju dubokoj vodi.)

PRIPOVJEDAČI: Prešli su planine, izvore i doline,
ostavili su sve poznate blizine,
svejednako tražeć' dane mirne
što zovu ih iz nepoznate daljine.
Hodajući za Svevidovim tragom,
pratili su Sunce ponad glavom,
koračajući sa sve jačom nadom,
nastavljajući sa sve većom snagom.
Vile suđenice su ih i u bitku zvale
i pobjedu u njoj one su im darovale
i Avare na njih one su slale,
Kluka i Lobela one su krale.
Pratile su ih u stopu k'o sjene,
šapćući im: na put neka se krene,
za suncem do rijeke uzburkane,
kroz šumu do rijeke studene...

(Svjetla se gase. Sjena daje naslutiti prelazak preko velike, uzburkane rijeke. Diže se vjetar. Iz gomile se čuju glasovi: „Vodan! Bog svih voda! Bugo, ruku! Ruku! Bugooo!“ Vidi se kako netko u naručju odnosi Bugu. Nakon što su pregazili rijeku, nagli smiraj. Vjetar staje, svjetla se pale. Udaraljke žalobno odjekuju.)

MALIĆ: Jeste li vidjeli? Iz vode je iskočio! Tko je to bio?

KOSENC: Vodan, bog svih voda!

MUHLO: Ugrabio nam je Bugu!

MALIĆ: Što će mu Buga?

MUHLO: Bit će mu nevjesta.

MALIĆ: Gdje li će živjeti? U vodi? Na dnu rijeke? Brrrr... Tamo nema vatre, tamo nema ognja, tamo nema žara.

TUGA (*šapće*): Vodan uze svoju nevjestu!

(Preživjeli prate Tugu ponavljajući jadicovku.)

PRIPOVJEDAČI: Čista duša Bugina

pliva bistrim vodama,

ona sad je nevjesta

silnog boga Vodana.

HRVAT: Ne tugujte, braćo, više, naša vatra jedva diše!

MALIĆ: Učinimo nešto žurno,

ne čekajmo više mirno,

Morana je ovdje s nama

i njezina zlobna tama.

(Kosenc, Muhlo, Hrvat, Tuga i Malić poginju leđa i nastavljaju s hodom. Svjetla i sjene ukazuju na dugotrajnost njihova hoda. Udaraljke prate ritam njihovih koraka. Kada udaraljke počnu zamirati, scena se puni svjetlom, začuje se šumor krošnji te se ukazuje proplanak, odmorište u lugu. Umorni i nesretni, po zemlji polijegaju Kosenc, Muhlo, Hrvat, Tuga i Malić.)

MUHLO: Pamtim nas, braćo, još samo u hodu.

HRVAT: Zemlji novoj dadosmo već i žrtve.

TUGA: A zemlje nigdje.

MALIĆ: Nema doma bez garišta, nema svjetla bez vatrišta, nema sreće bez ognjišta...

KOSENC: A sreće nema!

TUGA: Dozovimo Svevida, zaštitnika našega!

Pripovjedači: Svevide, Svevide, javi se, zaštitniče!

(Pojavljuje se jaki svjetlosni stup, uz cvrkut ptica i zujanje kukaca.)

SVEVID: Sve što stoji, to postoji,

sve što traje, to nestaje.

Vašem hodu sad je kraj,

stigli ste u novi zavičaj!

TUGA: A Morana i hladnoća što nas prati?

(Svi cvokoću zubima, tijela griju rukama.)

PRIPOVJEDAČI: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Babaroga, Roga-baba...

PRIPOVJEDAČI: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

MUHLO: A Perunove munje i gromovi? *(U pozadini scene čuju se udarci gromova.)*

PRIPOVJEDAČI: Perune, Perune, bijesni Porine...

PRIPOVJEDAČI: Gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

TUGA: Dozovimo vile, one će umiriti Peruna! *(Zapleše scenom, pokretima pozivajući i druge neka joj se pridruže.)*

Uzmi, vilo, što ti milo,
al' poslušaj naše muke,
pronađi nam lijeka, vilo,
i spasi nas neuke.

PRIPOVJEDAČI: Hej vi, vileeeeeeee...

(Vile dolepršaju na pozornicu, donoseći cvijeće i svjetlo. Obraćaju se Perunu.)

VILE: Čekaj, grome, i ti, munjo,

to su samo ljudi bili,
jedni su te razljutili,
drugi nisu ništa krivi.
Munjom udri samo krivce,
al' gromove svi nek' čuju,
kako bi i sutra znali,
kog' su jučer kažnjavali.

(Scena se zatrese od udaraca gromova. Prvi je zvuk najsnažniji, a svaki sljedeći sve slabiji te tako odaje Perunov umor. Povremeno se naziru Perunov i Moranin lik osvjetljeni munjama. Morana djeluje zastrašujuće – prikuplja ogrjev, odjevena je u tamnu odjeću i čini se kao da vreba ulov onih koje će zimi moriti kako bi im oduzela živote.)

PERUN: Umoran od bitke ove i sam želim ovdje stati. Saveza s Moranom ja se danas odričem, nju od sada munja prati!

(To reče i istjera Moranu sa scene.)

SVEVID (*uz smijeh*): Oprostite Perunu, tom nestašnom vragolanu. On je čudi gromovite koja može pogriješiti, al' svi znani svarožići za pravdu su spremni mrijeti!

(Pleme se u nevjerici okreće na sve strane, još uvijek strahujući od mogućega iskušenja ili napada.)

MALIĆ: A Moranin zimski bijes?

PRIPOVJEDAČI: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Babaroga, Roga-baba...

PRIPOVJEDAČI: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

VIDA: Za Moranin zimski bijes ja sam se pobrinula. Zatvoren je (*pokazuje prstom prema zemlji*) u Bezdanu i okovan u crnu tminu. Sad budite sretni i znajte – stigli ste kući!

TUGA: Svevid nas čuva, doveo nas je u obećanu zemlju! Stigli smo kući!

MALIĆ: Zbijmo se uz ognjište, neka nas Vida i njezin sin Svevid prije rastanka s njima – pouče!

(Razmještaju se scenom, veselo dodiruju grane, lišće i okolno drveće. Nastoje zatomiti veselje i dostojno ugostiti Vidu i Svevida. Izmiču im se kako bi ih, obasjane svjetlom, postavili u sredinu scene. Pred njih iznose vrčeve i kite ih cvijećem.)

VIDA: U izvoru čiste vode

gdje se vilaska kola vode,

očistite kupkom tijela,

a pjesmama loša djela.

Potom vatre zakrijesite,

u njih crne misli bacite,

zatrite ih preskocima

ili konjskim kopitima.

(Nakon Vidinih riječi scena se uskomeša, obilje na njoj otkriva početak slavlja. Veselje prekida Svevid dižući ruku i ozbiljno nastavlja pouku.)

SVEVID: Tad' udrite temelj domu,

izgradite zemlju novu,

podignite i gradove

kojima sad dajem ime.

Na jugu neka budu Rijeka,
Split i bijeli Dubrovnik,
izgradite i grad Zagreb,
Karlovac i Šibenik.
Na istoku nek' se bijeli
Vukovar – grad svijetli,
granicu će Ilok braniti,
uz Dravu će Osijek trajati.
Sve što stoji, to postoji,
Sve što traje, to nestaje.
Vašem hodu sad je kraj,
stigli ste u novi zavičaj!

PRIPOVJEDAČI: Stigli smo, stigli smo...

U zemlju sunca, u zemlju sunca,
nikada više hladnoće i studi,
nikada više dom bez žara,
nikada više hod bez kraja...

(Glumci vraćaju se na scenu te se začuju udaraljke koje prate stihove.)

SVI (*uglas*): Ovo je bila priča, priča, priča, priča...

Koju je meni pričala moja baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,

koju je bakinoj baki pričala bakina baka...

Priča o hodu kroz mnoga ljeta,

priča o dolasku iz daleka,

iz daleka, iz daleka, iz dalekaaaaaa...

Priča o snazi,

priča o junaštvu,

priča o svjetlu,

priča o mraku...

Priči ovoj nema kraja,

nema kraja, nema kraja,

ona traje uvijek s nama...

KRIJESNICI

Dramatizirano prema prvoj cjelini romana *Krijesnici* (Jasna Horvat, Algoritam, 2009.)

POPIS LIKOVA

SLAVEN LENDIĆ

IRIS TOMIĆ

SUNČANICA

KRIJESNICI (1, 2, 3, 4)

NASTAVNICA BIOLOGIJE – LJILJANA KOVAČ (SPIROGIRA)

NASTAVNICA GEOGRAFIJE – MARICA ŠARČEVIĆ (ŠARULJA)

SLAVENOVA MAMA

IRISINA MAMA

UČENICI

GLASOVI (A, B, C, D)

BJESOVI

ZLODUSI

CRNOBOG

MILOPOJKA

PRVAN

VILE (SMILJANA, MIRTA, RUŽICA)

ZLOMIR

MORANA

STARAC SEDESLAV

MIRONJA

PRVAN

VILAN

BORKO

PROSLOV

(Razgovaraju četiri lika, čuju se njihovi glasovi iza scene. Razgovor prisluškuje skupina krijesnika koja se vidi na sceni.)

A: Važno je ustati na vrijeme, umiti se, odjenuti se i na vrijeme poći u školu.

B: Još je važnije ponoviti naučeno, napisati zadaću i riješiti teške zadatke.

C: Važno je vratiti se kući iz škole, uredno odložiti školsku torbu i oprati ruke.

D: Važno je ne pretrčavati cestu, pristojno pozdravljati i biti dobar.

A: Važno je uvijek ono što je teško.

B: Nije to baš tako.

C: Važno je i dobro pamćenje, brzo trčanje i lijepo crtanje.

D: Važno je i dugo i temeljito spavanje.

A: Kako spavanje može biti važno kada spavati svatko umije, stoga nije teško?

B: Od posebne je važnosti lijepo igranje, svakodnevno druženje i iskreno prijateljstvo...

C: Hajdemo se i mi družiti!

D: S kim?

A: Sa Slavenom, Iris, i njihovim krijesnicima – dobrim kućnim duhovima.

B: Kućnim duhovima? Ta oni su nevidljiva bića!

C: Zato je važno znati dobro slušati?

D: Slušati?

A: Da, važno je znati dobro slušati.

D: Tko dobro sluša, može čuti krijesnike, svoje dobre kućne duhove.

A: A da bismo ih čuli, još je važnije nešto drugo, nešto najvažnije...

SVI (*uglas*): Što je najvažnije?

A: Vjerovati u nemoguće!

B: Oni koji vjeruju u nemoguće, s nama su bili u zaboravljenu svijetu.

C: U svijetu bez televizora, računala i mobitela.

D: U dobu u kojemu se pisalo pismom koje više ne poznajemo.

A: Na prostoru nastanjenom snažnim, hirovitim, tvrdoglavim i razigranim bogovima...

B: ... orlovima, sovama, vilama i čarolijama.

C: I dok budete sudjelovali u našim pustolovinama, ne zaboravite:

SVI (*uglas*): Sve što činite, pratit će i nadzirati živahne oči krijesnika – čuvara našeg kazališta!

SVE ZBOG JEDINICE IZ OPRAŠIVANJA

Sumrak u Tvrđi

(Slaven stoji pred vratima glazbene škole nakon završene nastave gitare. Na sebi ima majicu s neboderima New Yorka. Ne želi se vratiti kući zbog jedinice iz oprašivanja. Iz teških misli prenuo ga je neobičan zvuk – nogom je snažno šutnuo oveći kamen koji se raskolio na dvije manje kamenice.)

SLAVEN: Ipak ja nisam makar tko!

(Sagiba se i motri dvije polovice na koje se raskolio kamen. Podiže ih s tla, nekoliko puta udara jednom o drugu i istodobno zamišlja sebe u svijetu bez škole, biologije, zadaće, budilice i obveza. Nakon posljednjeg udaraca noge mu postaju lagane, nestaju Tvrđa, žamor gradske vrepe i obrisi automobila.)

Sova-planina

(Slaven se budi i osvještava. Leži usred guste šikare nad koju se nadvija sumrak. Oprezno se pridiže i izviđa iz čučnja.)

SLAVEN: Majko moja, je li i ova strava zbog one glupe jedinice?!

KRIJESNIK 1: Nije zbog glupe jedinice.

KRIJESNIK 2: Već zbog tvoje želje za odlaskom na mjesto bez škole.

KRIJESNIK 3: Što si poželio, to si dobio!

KRIJESNIK 4: Sada si na Sova-planini?

SLAVEN: Na Sova-planini?

KRIJESNICI: Gdje i danas žive bogovi i junaci!

SLAVEN: A tko ste vi, kad ste tako pametni?

KRIJESNICI (*uglas*): Mi smo krijesnici, tvoji dobri kućni duhovi!

SLAVEN (*za sebe*): Ili sanjam ili su se kazne za jedinice opasno pooštrile. (*Trlja oči i pita naglas.*)

Moji – što?

KRIJESNICI (*smiju se, uglas*): Kućni duhovi... Hi-hi-hi...

SLAVEN (*zdvojno*): Krasno! Ja sam poludio!

KRIJESNIK 1: Nisi.

KRIJESNIK 2: Nisi poludio.

KRIJESNIK 3: Samo si dovoljno jako zaželio mjesto bez škole, jedinica i učionica.

SLAVEN: Nećete mi reći da sam baš to i dobio?!

KRIJESNICI (*uglas pjevuše*): Dobio si, dobio!

KRIJESNIK 4: Mi ti ispunjavamo sve iskrene želje.

SLAVEN: Ali gdje ste me to odveli?

KRIJESNIK 1: Odveli?

KRIJESNIK 2: Nikamo.

KRIJESNIK 3: Samo smo te vratili.

SLAVEN: Vratili? Ali ja ovdje nisam nikada bio!

KRIJESNIK 4: Naravno...

KRIJESNIK 1: Vratili smo te petnaestak stoljeća unatrag.

SLAVEN: Unatrag? Kako mislite unatrag? Ja ne poznajem ovo mjesto.

KRIJESNIK 2: Nalaziš se nadomak Sova-planine, u podnožju utvrde kneginje Sunčanice.

SLAVEN (*pridignut na koljena, u čudu*): Ali... Ja vidim samo močvaru, blato, vodeno bilje i trule panjeve.

(Šikara šušti i ispušta zastrašujuće zvukove. Slaven začuje lepet krila, a zatim i tri zloglasna sovujska huka. Potrči pod tvrđavske zidove – pred utvrdu kneginje Sunčanice. Ondje se priljubljuje uz kameni zid i prisluškuje.)

MIRONJA (*dolazi i prilazi starcu Sedeslavu*): Sedeslave, što danas zapisuješ?

STARAC SEDESLAV (*piše za stolom*): Zdrav bio, Mironjo. Pišem o vilama suđenicama koje su pohodile Sunčaničina novorođena sina Zorana.

MIRONJA: Jesu li ga bogato darivale?

STARAC SEDESLAV: Jesu, nisu škrtarile. Bogato su ga obdarile: prva razumom, druga hrabrošću, a treća brojnim potomstvom koje će nas izbaviti iz ove mračne Sova-planine i odvesti u bijelu zemlju gdje ćemo biti sretni i zadovoljni.

MIRONJA (*važno klima glavom*): Teško je živjeti u ovoj močvari...

SLAVEN (*kihne*): Aaaapćiha....

(Kako je kihnuo, udario je kamene oblutke, do tada čvrsto stisnute u šakama. Svijet se zaljuljao pod njegovim nogama, a zrak se učinio izmiješan s oblacima. Dok je nestajao u bijeloj izmaglici, čula se cika krijesnika i zveket oružja.)

Slavenova dnevna soba

(Slaven se nalazi u predsoblju. Oprezno proviruje u dnevnu sobu, kamenice sprema u ruksak, promatra mamu kako nervozno šeta ispred televizora i istodobno telefonira na jedan telefon i dva mobitela. Na televizoru prizor rušenja dvaju newyorških nebodera blizanaca, onih čiji su preslikači na Slavenovoj majici.)

SLAVEN (*nakašlje se*): Kh-kh-kh...

MAMA (*poskoči, zabrinuto viče*): Dobro, gdje si do sada?!

SLAVEN (*šapće jednom krijesniku*): Kao i uvijek, sve zna.

KRIJESNIK 1: Ma, ne zna, ne može znati gdje si bio...

SLAVEN: Netko joj je već dojavio za jedinicu iz oprašivanja, ali i za vas – krijesnike, močvaru, Sedeslava, Sunčanicu i Zorana.

MAMA: Znaš li ti uopće što se dogodilo?

SLAVEN: Znam, kako ne bih znao? Dobio sam jedinicu iz oprašivanja.

KRIJESNICI (*uglas*): Jedinica... Hi-hi-hi... Iz oprašivanja.

SLAVEN (*nakašlje se*): Ponavljali smo gradivo iz prošlog razreda i ja... Nisam znao...

MAMA (*netremice zuri u televizor*): Srušeni su blizanci u New Yorku.

SLAVEN (*rukom dira majicu*): Srušeni? Ali kako?

MAMA: Možda smo na pomolu novog rata, a od tebe ni traga ni glasa!

KRIJESNICI (*uglas*): Hi-hi-hi... Mi smo te čuvali...

MAMA (*zabrinuto*): Kako to izgledaš? Izgreban i neuredan! Nije li te slučajno netko napao?

KRIJESNICI (*pjevuše uglas*): Napali su nas! Napali su nas!

SLAVEN (*vrti kamenice u rukama*): Ne. Zapravo, ja sam malo udarao o kamenice i, znaš...

MAMA: Kamenice? (*Ugleda kamenice.*) Zbog tvojih igara pogubit ću i ovaj jedan jedini preostali živac. Hajde večerati i u krpe.

SLAVEN: Ali mama...

MAMA: I ništa od računala, čitanja ili igranja!

(Sljedeći trenutak kažiprst uspravi prema televizoru i posebnom izdanju vijesti. Slaven guta zobene pahuljice. Nastoji biti što tiši i što neprimjetniji.)

SLAVEN (*krijesnicima*): Uvijek nastradam od onoga čega se ne bojim.

KRIJESNICI (*uglas*): Od čega si nastradao večeras?

SLAVEN (*pokazuje na tanjur glavom*): Od tanjura zobnih pahuljica.

UROTA BJESOVA

Ispred Slavenove zgrade

(Slaven stavlja kamenice u ruksak, zatvara ga i kreće prema školi. Oslonjena na zid zgrade, poluskrivečki promatra ga Iris.)

SLAVEN *(uzdahne zatvarajući ruksak)*: Što veće blago, to veći teret...

SLAVEN *(kao za sebe kad ugleda Iris)*: Ona kao da mene čeka... *(Još jednom pomno promotri Iris.)* Učinilo mi se. Zašto bi me čekala? Iako sjedi dvije klupe dalje od mene i u istoj glazbenoj školi uči svirati glasovir, nikada se nismo družili. Hmmm, da, dva puta smo odigrali nekoliko računalnih igrice, ali nismo slavili rođendane, nisam joj se upisao u leksikon, nikada joj nisam posudio bilježnicu iz engleskog koja je obišla sve u razredu... Čak sam i dvoranu napustio za vrijeme njezina posljednjeg koncertiranja. Ne, ona je zacijelo posve slučajno naslonjena na zid moje zgrade.

(Slaven hoda u pravcu škole. Prolazi prvi stambeni blok, okreće se i primjećuje Iris koja ga slijedi).

IRIS: Vidjela sam te!

SLAVEN: Je li? Pa što? Vidio sam i ja tebe. Evo, gledam te i sada.

IRIS: Vidjela sam te jučer, u Tvrđi.

SLAVEN: Ti? Mene? Luda si! Jučer nisam bio u Tvrđi!

IRIS: Jesi! Pet minuta prije mene izišao si iz glazbene škole, neko vrijeme sjedio si uz spomenik kugi i promatrao onog zlatnog goluba na vrhu spomenika.

SLAVEN: Zar je sjedenje uz spomenike zabranjeno?

IRIS: Nije, ali je zabranjeno ono što se poslije dogodilo.

SLAVEN: Poslije? Ne znam o čemu govoriš.

IRIS: Govorim o onome što si učinio prije negoli se začulo – kraš, tres, bum!

SLAVEN: Trabunjaš bez veze.

IRIS: Kraš, tres, bum! Jasno sam čula, ali i vidjela.

SLAVEN: Nisi mogla ništa vidjeti.

IRIS: Osim da si se ti pretvorio u ništa!

SLAVEN (*uspaničeno*): Psssst, što je tebi? Želiš li to možda rastrubiti cijelom svijetu?!

IRIS: Neću nikome reći ni slova, časna riječ, samo ako me povedeš! Pokaži mi kako nestaješ!

SLAVEN (*odugovlači*): Sve što mogu učiniti je pokazati ti kamenice.

KRIJESNICI (*uglas*): Tajne se ne odaju.

IRIS (*umiljato se smiješi i trlja ruke*): Ništa drugo nisam ni tražila. Rado bih ih pogledala.

SLAVEN (*vadi kamenice iz ruksaka*): Oprezno s njima!

IRIS (*dograbi kamenice, viče i lupa objema*): Leti, leti ptico mala... Fijuuuuuu...

Močvara na Sova-planini

IRIS (*priđiže se sa zemlje*): Čemu nasilje? (*Nesretno pregledava odjeću uprljanu lišćem i blatom. Nastavlja uvrijeđenim tonom.*) Može te biti stid, neka znaš. Osim toga, reći ću cijelom razredu kako si ti jedna obična škrtica i pohlepnik. Misliš da su tvoja dva kamenčića cijela planina, pih... Kada bolje razmislim, ne želim ih više ikada vidjeti!

(*Slaven ne odgovara. Pomno promatra okoliš. Pokušava ga prepoznati i potvrditi da se doista nalazi na Sova-planini.*)

SLAVEN (*krijesnicima*): Jesmo li stigli na isto mjesto?

KRIJESNIK 1: Bliže smo močvari.

KRIJESNIK 2: U samom smo njezinu srcu.

KRIJESNIK 3: Na ovoj je strani zapad.

KRIJESNIK 4: I utvrda kneginje Sunčanice.

SLAVEN (*za sebe*): Tako udaljen izgleda sićušno i nestvarno – kao zamak izgrađen od

lego-kocaka.

IRIS (*veselo pjeva*): Tko se boji vuka još, tri za groš, tri za groš, vuka se ne bojim ja, tra-la-la-la-la. Ja sam hrabra, hraaabra, nikog se ne bojim ja, tra-la-la-la-la!

SLAVEN (*ljutito, ubojitog pogleda*): Hoćeš li, molim te lijepo, prestati? Moraš li izvijestiti baš sve divlje zvijeri o našem dolasku?

IRIS (*zbunjeno*): Ne razumijem te.

SLAVEN: Drugim riječima, želiš li biti obrok jednoj krvoločnoj zmijurini ili možda sovuljagi?

(Iris prestaje pjevati, snuždi se i počinje šmrcati.)

KRIJESNIK 1: Oprez!

KRIJESNIK 2: Banuli smo na skup mračnih sila.

IRIS (*ukočeno*): Tko je sada to?

KRIJESNIK 3: Mi smo dobri duhovi Slavenova doma.

KRIJESNIK 4: Šuti, mala!

KRIJESNIK 1: Brbljanjem ćeš na sve nas navući sile zla.

(Krijesnike u objašnjavanju zaustavlja skup mračnih glasova. Jedan od glasova izdvaja se svojom metalnom bojom koja močvaru presijeca poput oštrice mača: „Čujte me... Čujte me, vi bjesovi, divovi, nakaze i zli duhovi!”)

KRIJESNICI: Jao, jao, jao...

KRIJESNIK 1: Čujete li ga?

KRIJESNICI (*i djeca u gledalištu*): Čujemo, čujemo!!!

KRIJESNIK 1: Znate li tko je to?

KRIJESNICI (*i djeca u gledalištu*): Ne znamo, ne znamo...

KRIJESNIK 1: To je Crnobog – vladar mračnih sila podzemlja!

CRNOBOG (*urla svojim pomagačima*): Danas vam naređujem novo zlodjelo!

MORANA (*grozna žena bubuljičava nosa*): Mmmmmm, mljac, zlodjelo, mmmm, jedva dočekah!

KRIJESNIK 1: Zla Morana!

KRIJESNICI (*uglas*): Čuvaj se, Slavene!

SLAVEN (*primakne uho krijesnicima*): Tko je Morana?

KRIJESNIK 2: Moranu nazivaju i Baba-Rogom.

KRIJESNIK 3: Ona je Crnobogova najvjernija pomoćnica.

KRIJESNIK 4: Crnobog je okrutni vladar podzemnoga svijeta.

(Slaven i Iris uhvatili su se za ruke gotovo prestavši disati. I bjesovi su se primirili. Čekaju sljedeću rečenicu svoga gospodara Crnoboga.)

CRNOBOG (*poskoči, glasom cvrči kao žeravica*): I sami znate kakvo zlo se za nas sprema.

ZLODUSI: Znamo, znamo...

CRNOBOG: Sunčaničinu sinu Zoranu Svarog je uputio vile suđenice s bogatim darovima.

MORANA: Nagradio je Zorana, baš ga je nagradio...

SLAVEN (*upitno pogleda krijesnike*): Tko je Svarog?

KRIJESNIK 1: Svarog je bog dobrote. Jači je od Crnoboga.

KRIJESNIK 2: Crnobog ga izaziva.

KRIJESNIK 3: Svarog ponekad ne prepoznaje Crnobogove urote.

BJESIVI I ZLODUSI (*vrište*): Je, je, fuj, fuj, fuj, ma što fuj – stoput pljuj, pljuj, pljuj!

CRNOBOG: Vile suđenice Zoranu su prorekle brojne potomke koji će sve ljude sa Sova-planine odvesti u novu zemlju punu sunca.

KRIJESNIK 1 (*Slavenu*): U Hrvatsku će ih odvesti.

SLAVEN: I u Osijek?

KRIJESNIK 1: I u Osijek, naravno...

KRIJESNIK 2: Ali Crnobog će to pokušati spriječiti.

KRIJESNIK 3: Učinit će sve da ljude zadrži u ovoj močvari i na Sova-planini.

MORANA (*kriješti*): Koga ćemo mi tada moriti?

ZLODUSI: Kome ćemo tada biti zli?

(Zloće i zločice u vihoru nadvijaju ovaj mračni skup. Spiralnim tijelima podižu oblake uskomešane prašine.)

CRNOBOG (*bijesno urliče*): Što nam je činiti? Pitam vas: što nam je činiti?

(Močvara bruji ispunjena jekom jezivih glasova nakaznih stvorenja.)

ZLODUSI: Moramo ih zaustaviti! Nikamo se oni neće otputiti!

(Crnobog podiže uvis lijevu ruku, urlici jenjavaju, sve do potpune tišine.)

CRNOBOG (*govori Morani*): Tebi kao najzločestijoj, tebi kao najotrovnijoj, dajem svečani zadatak!

MORANA (*zadovoljno*): Slušam pozorno!

CRNOBOG: Zatri trag Sunčanici, ne dopusti joj dojiti i proročanstvo suđenica dano Zoranu neće se ostvariti!

BJESVI (*hvataju se u kolo i pjevaju*): Zoran bez majke koja nad njim bdije za nas opasnost više nije!

MORANA (*trljala dlakavu bradu*): Crnobože, imam plan!

ZLODUSI: Plan! Plan! Morana ima plan!

MORANA: Dovabit ću vojvodu Zlomira.

BJESVI: Treba dovabiti Zlomira.

MORANA: Činima ću ga zaludjeti.

BJESVI I ZLODUSI: Hi-hi-hi... Zaludjeti Zlomira...

CRNOBOG (*glasno razmišlja*): Zlomir će Sunčanicu uzidati u svoj dvorac i Zoran će ostati bez majke!

MORANA (*vije svojim haljinama*): Hura!

(Morana načini nekoliko akrobatskih okreta unaprijed i unatrag, podiže vjetar i uz fujuk poskoči visoko u zrak. Kako je od zemlje odskočila, pogled joj se prikuje uz dva nepoznata stvorenja, Iris i Slavena. Lice joj se izobličilo od užasa, a potom i bijesa. Kažiprst uperi u Slavena i Iris.)

MORANA (*kriješti*): Uljezi!

(Slaven nastoji biti brz. Snažno udara kamenicom o kamenicu. Dospjeva vidjeti bjesove kako se okreću prema njima dvoma i pripremaju za napad, a zatim ga obavija gusti dim. Iris ga drži za desni rukav, krijesnici drhture, a zlotvori se primiču i postaju sve bliži.)

U ŠKOLI

(Slaven i Iris istodobno s nastavnicom ulaze u učionicu geografije).

SLAVEN *(zadričano)*: Dobar dan, nastavnice Šarčević!

ŠARULJA: Ma, gdje ste vas dvoje? Niste li se možda zaljubili? Vidi ih samo kako su blatnjavi.

IRIS *(važno)*: Mi smo upravo stigli sa Sova-planine, i to s pomoću dvije čarobne kamenice. Tamo je, znate, prava urota... No, ne brinite se, mi smo za urotu na vrijeme doznali, na nju su nas upozorili krijesnici...

SLAVEN: Nastavnice Šarčević, Iris ne zna što govori.

ŠARULJA *(u čudu)*: Molim?

SLAVEN: Bili smo u knjižnici potražiti knjigu o planinskim visovima. Željeli smo Vas iznenaditi referatom o toj temi.

ŠARULJA: Je li? Tko bi rekao? I, koju ste knjigu posudili tako blatnjavi?

SLAVEN *(izmišlja i laže)*: Zna, knjigu možemo posuditi tek za dva dana. Danas smo je tek, kako se ono kaže...

IRIS: Bezecirali!

ŠARULJA: Želite reći, osigurali. No, dobro, golupčići. Dakle, očekujem vas s referatom.

SLAVEN *(za sebe)*: Škola je pravi odmor u odnosu na životne probleme.

(Kao podsjetnik, vide se likovi i čuju glasovi bjesova, Crnoboga i Morane.)

SLAVEN *(za sebe i krijesnicima)*: Još kada bih se riješio Iris, škola bi postala mjestom odmora. Ljetovalište! Kopakabana!

(Jedan učenik na karti svijeta pokazuje Hrvatsku i Osijek. Iris počinje štucati. Šarulja joj rukom pokazuje neka napusti učionicu i Iris izlazi.)

SLAVEN *(šapće krijesnicima)*: Karte svijeta nisu ništa posebno. Na njima čak nije ni ucrtana Sova-planina, premda se njezino blato još uvijek suši na mojim trapericama.

KRIJESNIK 1 *(iz ruksaka)*: Hajde, domaćine...

KRIJESNIK 2: I ti ćeš odrasti.

KRIJESNIK 3: Tada ćeš svima pokazati što i kako valja činiti.

KRIJESNIK 4: Čak i kako atlasi trebaju izgledati.

KRIJESNIK 1: Moći ćeš zaustaviti i Iris kada odluči sama otići.

KRIJESNIK 2: Kao što je otišla sada.

KRIJESNIK 3: Na Sova-planinu.

KRIJESNIK 4: Bez tebe.

SLAVEN: Ne, to nije moguće...

(Začuje se zvono i učenici se počinje komešati. U komešanju se pojavljuje Iris, u oblaku dima. Skamenjeno stoji i čvrsto drži čarobne kamenice. Lice joj odražava zbunjenost. Koristeći se Irisinom zbunjenošću, Slaven joj preotima kamenice.)

SLAVEN *(bijesno prilazi Iris)*: Ako želiš rat, imat ćeš ga! *(Iris šuti i zijeva.)* Ti si jedna razmažena bezobraznica. Ti si...

IRIS: Stigla je. Vidjela sam ju.

SLAVEN: Koga i gdje? Govori!

KRIJESNIK 1: Bila je na Sova-planini...

KRIJESNIK 2: Vratila se kada su se bjesovi i zlodusi stali razbježavati.

(Prikaz močvare i razbježavanja zloduha. Neki su se skrivali pod grmlje rakite, drugi u žilj topole, treći u močvaru, a Crnobog se pretvarao u maglu koja se zavlačila u gustu krošnju stare bukve. Magla je prekrivala bukvu sve dok je nije posve obgrlila. Crnobog je, ušuškan i prekriven maglom, zaspao i glasno zahrkao.)

KRIJESNIK 3: Čula je Crnobogov san.

KRIJESNIK 4: Vidjela je i kako se Baba-Roga pretvorila u Baba-Stanu, skupljačicu bilja s ruba šume Stanoče na Sova-planini.

IRIS: Brrr... Grozna je to prilika! Ljeti stanuje u potpunoj tmimi dubokog gliba. Ondje provodi vrijeme smišljajući zla ljudima.

KRIJESNIK 1: Često se prurušava u bezazlene starice i izgledom zavarava one koji o njoj znaju pravu istinu.

IRIS: Takvu, prurušenu u skupljačicu bilja, posjetio ju je i vojvoda Zlomir.

SLAVEN: Zašto bi ju Zlomir posjećivao?

IRIS: Tražio je pomoć, neku čaroliju kojom bi zaustavio noćna urušavanja svog neizgrađenog grada.

SLAVEN: I što mu je Baba-Stana savjetovala?

IRIS: Neka prinese žrtvu zlim duhovima.

SLAVEN: Kakvu žrtvu?

IRIS: Ako bi Zlomir oteo Sunčanicu i uzidao ju u zidine Orlova Gnijezda, grad bi se prestao urušavati.

KRIJESNICI (*uglas*): Ako bi oteo Sunčanicu???

IRIS (*plače*): Moramo nekako pomoći Sunčanici. Što ćemo učiniti, Slavene? Imaš li neko oružje? Ili neke čarobne predmete?

SLAVEN (*ustaje i kreće prema učionici*): Što je bilo, bilo je. Prestani plakati. Vratit ćemo se na nastavu...

IRIS: A zatim?

SLAVEN: Zatim ćemo otići kućama, napisat ćemo zadaće, dobro ćemo se odmoriti i sutra, prije škole, krenuti za Orlovo Gnijezdo.

IRIS: Č.R.?

KRIJESNICI (*uglas*): Časna riječ?

SLAVEN: Dajem ti riječ.

ODLAZAK U ORLOVO GNIJEZDO

(Sat otkucava podne. Slaven pakira ruksak i osim školskih knjiga stavlja čarobne kamenice, mobitel, čekić, uže, nekoliko udica, alkohol za previjanje rana, zavoj, zviždaljku i jedan nožić. Iris pokazuje kako je i ona ponijela nešto što bi im moglo biti korisno – pametni telefon. Skrivaju se u ulaz Slavenove zgrade. Drže se za ruke, posve ozbiljnih i zabrinutih lica, kucaju se kamenicama. Dok nestaju u maglenom oblaku, za njima još neko vrijeme odzvanjaju Irisine riječi: „Kamenice, ponosite nas u Orlovo Gnjezdo, grad vojvode Zlomira... Pokažite nam put do Sunčanice!” Slaven i Iris leže na leđima, a oko njih su razbacani plastovi sijena. Čuje se rzanje, njištanje i toptanje teškim kopitima.)

IRIS (*vrišti*): Mi smo u spavaonici krave. Slavene, diži se, krenula je prema nama. Pojest će nas!

SLAVEN (*doziva krijesnike*): Pssst!

IRIS: Što je? Zar su i oni zakazali? Gdje su tvoji kućni duhovi?

SLAVEN (*ustaje na noge, s čekićem u rukama*): Jedan-dva-tri-četiri-pet... Hop! (*Iskače iz zaklona i zamahuje čekićem.*)

IRIS: Udari tu groznu kravu!

SLAVEN: Kakva krava? To je konj. Hm... Nalazimo se u staji.

KRIJESNICI (*uglas*): Hi-hi-hi... Ne bojte se, ni krave ni konji ne jedu ljude.

IRIS: Pogledaj, konj ima tetovažu.

SLAVEN (*prilazi konju*): To nije tetovaža, nego biljeg... Oblika slova Z.

KRIJESNICI: Z kao Zlomir.

IRIS: Znači da smo u Orlovu Gnjezdu.

SLAVEN (*Iris i krijesnicima*): Jeste li u stanju krenuti u izviđanje?

IRIS: Možda sam nešto pogrešno shvatila? Zar mi ne izviđamo upravo sada?

SLAVEN: Svako izviđanje zahtijeva pomno planiranje.

KRIJESNICI: Ako zajedno krenemo obilaziti Orlovo Gnjezdo, obilaziti ćemo ga do sumraka.

SLAVEN (*prigiba se zemlji i vrhom pruta skicira tlocrt Zlomirova grada*): Razdvojimo li se, možda uspijemo proći neprimijećeno.

IRIS: Ti kreni u desno krilo grada, a ja ću obići lijevo.

KRIJESNICI (*uglas*): Mi bismo kući!

SLAVEN (*izvlači zviždaljku*): Vrijeme povratka označit ću zviždukom.

IRIS: Ništa se ne brini. Na istom mjestu bit ću i prije zvižduka. (*Sumnjičavo pogleda u smjeru Zlomirova konja. Konj zarže.*) Valjda me ovo čudovište neće pojesti.

(Rukuju se i kreću svatko u svom smjeru. Iris ponavlja: „Neustrašiva sam... Neustrašivo hrlim u opasnost... Neustrašiva sam...” Nakon nekog vremena Slaven se vraća. Iz ruksaka vadi pustolovni zavežljaj, a iz zavežljaja čarobne kamenice. Skriva se u sijenu. Sumnja da ga je jedan od Zlomirovih pomoćnika pratio. Iznenada po Slavenu počinju pljuštati udarci. Prije negoli se spretno izmaknu i zauzeo karataški gard prve kate, ispustio je bojni poklič. Tada je ugledao i svog protivnika – Iris, kako žmireći maše grabljama.)

SLAVEN: Što ti je? To sam ja! Ili si možda i ti postala Zlomirova pomoćnica?

IRIS (*otvara oči, osvrće se, zamuckuje*): Bjež' mo, bjež' mo...

KRIJESNICI (*vrište*): Tu je bio on...

IRIS: Hranio je ovo čudovište... Sigurno me vidio...

(Vrata su zaškripala, krijesnici zavrištali, a iza otvorenih vrata promolilo se dnevno svjetlo i duga sjena Zlomirova pomoćnika. Iris se na protivnika obrušila svojim primitivnim oružjem, a Slaven je, ne uspijevajući smisliti ništa učinkovitije, iz sve snage potegnuo Zlomirova konja za rep. U buci koju su proizvodili konj, pisak zviždaljke, cika krijesnika i Irisino zapomaganje, Slaven je uspio zakuckati čarobnim kamenicama. Osjetio je kako ga Iris hvata za ruku, a zatim i vrtoglavicu bestežinskog stanja.)

U Irisinoj kupaonici

SLAVEN: Jao, sve me boli!

IRIS (*čuči uz kadu, žmiri*): Ja bih svojoj kući, svojoj dragoj kućici!

SLAVEN: Aha... Kamenice su ispunile tvoju želju.

IRIS: Jesmo li stigli kući?

SLAVEN: Jesmo, jesmo, samo ne razumije kako smo se našli baš u kupaonici...

KRIJESNIK 1: Kako i ne bismo bili u kupaonici kada je cijelo vrijeme...

KRIJESNIK 2: Mislila samo na ovo mjesto...

KRIJESNIK 3: Kamenice ispunjavaju želju koja je jača od svih ostalih želja.

(Iris je posve pribrana stajala je pred ogledalom i pomno promatrala svoj odraz. Okrenula se prema Slavenu i progovorila izvještačenim glasom kojim je valjda imitirala mamu.)

IRIS: Što kažeš? Misliš da bih trebala odjenuti onu crvenu haljinu?

SLAVEN: Mislim da se trebaš ubrzati ako želiš stići u školu!

IRIS: Tako se ne razgovara s budućom zvijezdom!

SLAVEN: Zvijezdom?

IRIS: Ja ću imati bend, vrlo popularan. Svirat ću na koncertima i mijenjati odjeću za svaki nastup.

(Slaven je još jednom zaključio kako zaista nikada neće razumjeti žene. Zatim je slegnuo ramenima i žurno se uputio prema izlaznim vratima. Iris se nije ni potrudila sustići ga. Istodobno je mijenjala ukosnice, gladila nakostriješenu mačku Mazu i poravnavala odjeću. Povrh svega, pred izlaznim ga je vratima odgurnula u stranu i požurila se prva istrčati na stubište. Slavenu je zasmetalo što je Iris u svemu, čak i u nehatu, željela prednjačiti.)

SLAVEN: Halo, a zaključati?

IRIS *(pretražuje džepove)*: Nema ih.

SLAVEN: Koga nema?

IRIS: Ključeva, koga drugog ne bi bilo?!

SLAVEN: Kako nema? Gdje si ih mogla staviti?

IRIS: Joj, ostali su kod one nemani!

SLAVEN: Kakve nemani?

IRIS: Znaš, kad sam se bojala da će me Zlomirov konj pojesti, ja sam ga pokušala uspavati ključevima.

SLAVEN: Uspavati?

IRIS: Onako kako to rade mađioničari.

SLAVEN: Znaš što? Konji ne jedu ljude, ali meni je doista žao što te Zlomirov konj nije progutao.

IRIS: Barem bi pojeo pametnu osobu. (*Rastreseno.*) Aaaaa, moja je pjevačka karijera uništena... Buuuu... Što ću reći mami? Priprijetila mi je: još jedan nestašluk i ništa od benda.

SLAVEN: Nažalost, to ćeš morati smisliti sama.

IRIS (*tužno*): Sve što je teško, moram sama.

SLAVEN: Ma što si teško učinila? Nemaš bend, a zapomažeš nad pjevačkom karijerom.

IRIS: Tko je hipnotizirao konja? Sama samcata sam mu mahala pred očima.

SLAVEN: Znaš što? Imaš sve šanse da na tebi isprobam jednu brzinsku hipnozu.

IRIS: O ključevima ću misliti drugi put. Nego, jesi li što otkrio u Orlovu Gnijezdu? Reci, što si vidio... Gdje si bio?

SLAVEN: U Zlomirovoj kuli.

IRIS (*iznenađeno*): Ma daaaaaj... Kakva je? Je li stravična?

SLAVEN: Ne znam. Uostalom, kakve to ima veze?

IRIS: Ima li nekog nakita, ukosnica ili stvari za mene?

Slaven: Dosadna si! Zlomir čuva nešto mnogo važnije u tajnoj škrinji.

IRIS: U tajnoj škrinji?

SLAVEN: Zatekao sam ga kada je u nju spremao odjeću za vjenčanje sa Sunčanicom.

IRIS: Mhm... To je prava dragocjenost, odjeća za vjenčanje sa Sunčanicom.

SLAVEN: To nije sve.

IRIS: Ne mogu vjerovati! Što je još u tajnoj škrinji?

SLAVEN: Vilinsko ruho.

IRIS (*uzbuđeno vrisne*): To nam treba! Vilinskog ruha moramo se domoći.

SLAVEN: Da, ali sve je blago triput zaključano.

KRIJESNICI (*uglas*): Bravu može otvoriti ruka poštene i časne žene.

IRIS: Znam i čije se vilinsko ruho čuva u škrinji!

(Slaven je sumnjičavo pogleda. Očekivao je još jednu Irisinu izmišljotinu. No Iris je umjesto izmišljotine nastavljala iznositi novosti koje je sama doznala.)

IRIS: U najvišoj kuli Orlova Gnijezda pronašla sam vilu Milopojku.

SLAVEN: Ti si vidjela...

IRIS: Što se čudiš? Vidjela sam ih obje, i Milopojku i Sunčanicu.

KRIJESNICI (*uglas*): Vila Milopojka nemoćna je bez svoga ruha.

IRIS: Sunčanica ne želi poći za Zlomira, a Milopojka joj bez vilinskog ruha ne može pomoći.

SLAVEN: Dakle, Zlomir je vili Milopojki oteo vilinsko ruho? (*Iznenadeno.*) Kako, nije mi jasno? Koliko znam, vile su jako moćne i smrtnici im ne mogu nauditi.

IRIS (*ponosno izvadi pametni telefon*): Sve sam zabilježila! Uspjela sam snimiti Milopojkinu priču dok je tješila Sunčanicu.

(Nakon kraćeg pritiskanja tipki i otvaranja diktafona na pametnom telefonu, začuli su se šumovi, a zatim i snimka razgovora koju sus a zanimanjem slušali.)

MILOPOJKA (*slabašnim, tužnim glasom*): Oduvijek sam se izdvajala od drugih vila po tome što sam bila prava skitnica. Moje su me sestrice molile neka ne lutam močvarom, a ja sam bila najsretnija upravo u svojim samotnim lutanjima.

SUNČANICA (*utješno i tužno*): Draga Milopojko, znam kako je slobodno lutanje izazov. I ja sam mu se rado prepuštala. Tako me je Zlomir i ugrabio, ah, jadna li sam...

MILOPOJKA: Jednog ljetnog jutra odlučila sam se okupati u jezeru. Tek što sam zaplivala i prepustila se čarima vode, na obali sam ugledala Zlomira gdje skuplja moje vilinsko ruho, a zatim kako i odmiče s njim.

SUNČANICA: I tebe je znači uhodio?! Uzeo ti je ruho. Je li te i zarobio?

MILOPOJKA: Nije bilo potrebno jer bez vilinskog ruha nemam vilinsku moć. Željela sam izbjeći prijekor svojih sestrica, odlučila sam sama povratiti ruho. Prikrala sam se Orlovu Gnijezdu i kada je pala noć, ušuljala sam se u dvore. Tražeći ruho po dvoru, pronašla sam tebe, Sunčanice. Bez vilinske moći nisam uspjela povratiti svoje ruho, nego sam sada bespomoćna zatočenica ove mračne kule u kojoj tugujem iz dana u dan bivajući sve nemoćnija, starija i slabija.

(Snimka na telefonu zakrči i prekine razgovor Milopojke i Sunčanice.)

KRIJESNICI (*uglas*): Mi znamo kako se vila Milopojka može spasiti!

KRIJESNIK 1: Čarobna travka odoljen može joj snagu povratiti!

KRIJESNICI (*pjevuše uglas*): Odoljen! Odoljen! Odoljen!

CRNOBOG PRIJETI

(Iris je nestrpljivo poskakivala pred ulazom Slavenove zgrade. Nekoliko je puta pozvonila, a nakon toga ga je dozivala po imenu. Slaven dotrči i umjesto pozdrava osvrne se oko sebe.)

SLAVEN: Sprema se velika frka.

IRIS: Gdje?

KRIJESNIK 1: U Orlovu Gnijezdu?

IRIS (*ljutito*): Nisi valjda išao bez mene?

SLAVEN: Morao sam otići provjeriti je li Sedeslav organizirao potragu za Sunčanicom.

IRIS: Sedeslav? Je li i on zloduhi lik iz Bezdana?

SLAVEN: Ma ne. Sedeslav se oduvijek brinuo o Sunčanici. Njega sam pratio kada sam se prvi put našao na Sova-planini.

IRIS: I? Iiiiiiii?

SLAVEN: I... Od Baba-Stane je pokušao doznati gdje se može naći biljka kojoj nitko ne može odoljeti.

KRIJESNICI (*pjevuše uglas*): Odoljen! Odoljen! Odoljen!

SLAVEN: O odoljenu nije doznao baš ništa, ali...

IRIS (*vrisne*): Reci!

SLAVEN: Baba-Stana je vraćala...

IRIS (*prekida ga*): I?

KRIJESNICI (*pjevuše uglas*): Zlomirova kula Sunčanicu krije, al' kneginjica više živa nije, Orlovo Gnijezdo nad njom čvrsto stoji i težinom svojom njezino mrtvo tijelo mori! Dižite se, vas dvoje.

KRIJESNIK 1: Sedeslav okuplja najhrabrije junake.

KRIJESNIK 2: Za borbu protiv Zlomira.

IRIS (*vrti rukama kao za boksački napad*): Kada krećemo? Kada borba počinje?

SLAVEN: Smiri se! Trebamo načiniti plan.

IRIS: Meni, molim te, prepusti Zlomirova konja! Kad ga raspalim po njušci, neće mu više biti do zastrašivanja!

SLAVEN: Lijepo sam ti rekao, konji ne jedu ljude!

IRIS: Nećeš mi valjda reći da su od one travurine toliko narasli?!

SLAVEN: Ne čuješ me? Treba nam p-l-a-n!

IRIS: To ti cijelo vrijeme govorim. Kada ćemo u bitku?

SLAVEN: Čekaj, nisi sve čula. Baba-Rogu je nakon Sedeslava posjetio Crnobog!

IRIS: Ma nije moguće! I, što želi?

SLAVEN: Crnobog zna da je Sunčanica još uvijek živa.

KRIJESNICI (*uglas*): To nije dobro.

SLAVEN: Od bijesa čupa drveće s korijenjem, ruši planine, zaustavlja rijeke...

IRIS: Ne mogu vjerovati! A Stana, ovaj, Baba-Roga?

SLAVEN: Obećala mu je do sutrašnjeg jutra usmrtiti Sunčanicu.

IRIS: Znači, moramo uništiti i kolibu i Baba-Rogu!

SLAVEN: To već neće ići. Na Sova-planini nema više Stane i njezine kolibe.

IRIS: Valjda je ostavila neki trag po kojem bismo ju pronašli?

SLAVEN: Jedino ako znaš raspoznavati tragove i izgled sova.

IRIS (*začudojeno*): Zašto?

SLAVEN: Zato što se pretvorila u sovu, eto zašto!

IRIS: U sovu se pretvorila Baba-Stana, ovaj, Baba-Roga? Ali kako?

SLAVEN: Začulo se puf-paf i kolibe više nije bilo, a jedna je sovuljaga odlepršala prema vrhovima drveća.

IRIS: Ti si, naravno, zapamtio kako je ta sova izgledala?

(Slaven nije odgovarao.)

IRIS *(srdito)*: Ne, ti, naravno, nisi zapamtio kako je ta sova izgledala i sada ju ne možemo ni prepoznati, ni uloviti, ni zarobiti?

SLAVEN *(zamišljeno, kao da se prisjeća)*: Ako se ne varam, sova je imala tri uha.

IRIS *(iščuđava se)*: Tri uha? Koja još životinja ima tri uha?! Pogrešno si vidio!

(Iris je pogledala u Slavenova leđa. Iz nekog razloga postalo joj je žao. Još uvijek je bila ljuta, ali se smirivala.)

IRIS *(blago)*: Nije kraj svijeta. Šuma je, naravno, puna ptičurina, a mi tražimo sovju koja je lako prepoznatljiva. Gledat ćemo u njezina tri uha...

SAT BIOLOGIJE

SPIROGIRA (*dramatično uzlazi u učionicu*): Dobar dan, đaci! Gdje su redari? Kakva je to ploča? (*Dolazi do katedre, sjeda. Vrti stranice imenika.*) Hmm, evo jednog zgodnog učenika kojeg bismo mogli ponešto upitati. Slaven Lendić, je li tu? (*Skine naočale i zagleda se u daljinu*): Dobro, Slavene, reci ti meni, kakva je ovo jedinica?

IRIS: Iz oprašivanja, on to slučajno nije znao!

SPIROGIRA: Molim lijepo, Tomićeva, jesi li mu ti odvjetnica?

IRIS: Nastavnice Kovač, Slaven Lendić ništa drugo ne radi osim što uči biologiju. Zna o biologiji baš sve. Ja Vam to mogu potvrditi zato što s njim svaki dan boravim u prirodi.

SPIROGIRA (*u dva skoka dolazi do Slavena*): Mladiću, ti pred ploču, a ti, mlada damo, još samo jednu riječ i prošetaj ćeš umjesto u prirodu do ravnateljice! Jasno? (*Gleda u Slavenu.*) Ovako, ponovit ćemo elemente cvijeta koje će nam ovaj mladi gospodin lijepo nacrtati na ploči.

(*Slaven se prihvati krede. Na ploči predano iscrtava latice, listove, tučak i prašnike. Objašnjava načine oprašivanja. Spirogira zadovoljno klima glavom.*)

SPIROGIRA (*gleda po učionici*): Ima li pitanja? Je li možda nešto nejasno? (*Govori Iris.*) Onda, buduća odvjetnice? Imaš li nešto za dodati?

IRIS: Ništa ne bih dodala, ali bih postavila jedno pitanje.

SPIROGIRA: Je li, je li? Kakav nagli interes za predmet! Izvoli, mlada damo, radoznalo iščekujem tvoje pitanje.

IRIS (*ozbiljno*): Zna li, nastavnice, gdje raste biljka odoljen i kakva su joj svojstva?

(*U učionici je nastao lom. Djeca su vrištala od smijeha, a Spirogira je lupala imenikom o stol. Kada je konačno zavladao mir, Iris više nije sjedila u svojoj klupi.*)

SLAVEN (*krijesnicima*): Drznica... Dobro zna kako jedino ja mogu vidjeti njezino nestajanje. Lijepo je iskoristila gužvu i buku. Pobjegla je sama na Sova-planinu. Drznica! Nije lega.

(Spirogira je u tili čas organizirala potragu, a u potrazi su se uključili svi prisutni učenici. Slaven je sjedio sam, uz otvoreni školski ruksak. Iz učionice ne samo da je netragom nestala Iris nego i njegove ljubomorno čuvane čarobne kamenice.)

SPIROGIRA (*izlaže kako se treba ponašati u školi*): Ako imate potrebu otići na WC, što ćete napraviti?

UČENICI (*odgovaraju u zboru*): Dići ćemo dva prsta!

SPIROGIRA: Što ćete još reći?

IRIS: Ja sam se vratila.

SPIROGIRA: Dobro, Iris, gdje si uopće bila?

IRIS (*jeca*): Imala sam smrtni slučaj!

SPIROGIRA: Oh, Bože, tko je umro?

IRIS (*kroz suze*): Sunčanica. Zapravo, otrovala se jagodama...

(Zvono za kraj sata trgnulo je sve prisutne.)

SPIROGIRA (*tješi uplakanu Iris*): Ipak, trebala si mi reći kamo ideš. Nema škole bez discipline. No, dobro, prestani plakati.

(Spirogira izlazi iz učionice, Iris prilazi Slavenovu stolu i odlaže kamenice.)

IRIS: Evo, vraćam ih. Ionako nam više ne vrijede.

SLAVEN: Kako ne vrijede? Zar su izgubile moć?

IRIS: Što im vrijedi moć kad je Sunčanica otrovana?

SLAVEN: Polako, Iris. Idemo redom. Što se točno dogodilo?

IRIS: Čim sam pristigla na planinu, ugledala sam onu glupu sovu. Naravno, nadlijetala je kulu u kojoj su zatočene Sunčanica i Milopojka.

SLAVEN: No, sova k'o sova... Ili je možda riječ o sovi oboljeloj od ptičje gripe?

IRIS: Kakva gripa? Kakve ptice? Sovuljaga nije bila nitko drugi, nego Baba-Roga. Prepoznala sam ju po tri uha.

SLAVEN: Uh, na Baba-Rogu sam potpuno zaboravio. I, što je učinila?

IRIS: Promijenila je oblik i preobrazila se u bezazlenu staricu.

SLAVEN: To se od Baba-Roge moglo i očekivati. I? Dalje?

IRIS: Sve što se dalje događalo prenijeli su mi krijesnici. Vele, dobra bakica ponudila je Sunčanicu jagodama.

SLAVEN: Nije ih valjda otrovala?

IRIS: Nego što! Sunčanica je, ništa ne sluteći, pojela jagodu, a dobra bakica prerušena u Baba-Rogu ponovno se preobrazila.

SLAVEN: U sovu?

IRIS: U sovu! I odletjela.

SLAVEN: Zar baš nitko nije mogao pomoći Sunčanici?

IRIS: Milopojka ju pokušava oživiti.

SLAVEN: Kako? Može li bez vilinskog ruha?

IRIS: Teško jer nema vilinsku moć.

SLAVEN: Jesu li ti krijesnici rekli štogod o Zlomiru?

IRIS: Uh! Zlomir to nije očekivao. Tužan je.

SLAVEN: Plače li?

IRIS: Plače i razbija po Orlovu gnijezdu. Od straha sam pobjegla i ne kanim se vratiti na Sovaplaninu.

SLAVEN: Nema nam druge, moramo uzeti stvar u svoje ruke!

IRIS (*beznadno*): Ali što bismo nas dvoje mogli učiniti? Sunčanica je stradala, Milopojka je nemoćna, Baba-Roga je opasna, a Zlomir je lud od tuge za Sunčanicom. (*Obraća se krijesnicima.*) Krijesnici! Imate li kakav prijedlog?

KRIJESNICI (*uglas*): U Orlujskoj zemlji nalazi se čarobna travka odoljen kojom je moguće oživiti umrle!

SLAVEN: Hm, vrlo, vrlo zanimljivo. Odoljen, kažete? U tom čudnom svijetu jedino oružje koje nam preostaje je čarolija.

IRIS: Znači, krećemo osloboditi Milopojku, vratiti joj njezino vilinsko ruho i poslužiti se vilinskom moći i čarobnom travkom odoljen!

SLAVEN: Točno! Milopojka jedina može pronaći travku odoljen i spasiti Sunčanicu.

IRIS: Krijesnici! Jeste li spremni?

SLAVEN (*vikne*): Bitka nije završena sve do predaje!

KRIJESNICI (*uglas*): Čije predaje?

SLAVEN: Ne valjda naše. Jedino ako se Iris nije predala. Jesi li se predala?

(Iris je odmahivala glavom.)

SLAVEN (*prima kamenice*): Odustaješ?

IRIS: Ti si bezobrazan. Ja nikada ne odustajem!

SLAVEN: Sigurno?

IRIS: Sigurno!

SLAVEN: Č.R.?

IRIS: Pa, naravno. Č.R.

(Slaven ustupi Iris jednu kamenicu. Oboje duboko udahnu. Zalupaju i odlaze na Sova-planinu.)

U DVORIMA KRALJA ORLUJSKOGA

(Zlomir se doima tužnim. Glavu je uronio u Sunčaničin veo i ne primjećuje baš ništa. Za njega ne postoje Sedeslavovi vojnici koji opkoljavaju Orlovo Gnijezdo, ni Slaven koji mu za leđima otvara tajnu škrinju, ni Iris koja mu maše pred nosom. U uglu svoje tamnice izdiše Milopojka – ostarjela, smežurana, posivjela. Slaven joj donosi vilinsko ruho i Milopojka već samim pogledom na ruho dobiva snagu. Iris joj pomaže u preodjevanju i Milopojka postaje sve jača. Osažena Milopojka raskriljuje svoje vilinsko ruho, Slaven i Iris prihvaćaju njegove rubove i puštaju da ih obavije vilinsko okrilje. Svi troje polete, pod njima se izmjenjuju doline, rijeke, neka mjesta, gore, jezera i mora, kiše, sunce, oluje. Zaustavljaju se iznad jednog sivog proplanka).

MILOPOJKA: Nalazimo se iznad dvora kralja orlujskoga.

SLAVEN: Ovdje mora biti čarobna travka života!

IRIS: Odoljen – biljka što liječi neizlječivo i oživljava umrlo!

KRIJESNIK 1: Odoljen!

KRIJESNIK 2: Tu je, pod nama!

KRIJESNIK 3: Na hridi iznad dubokog ponora!

KRIJESNIK 4: Svijetli i sjajem nas pozdravlja!

KRIJESNICI (*uglas*): Guja! Oprez, guja!

(Nad blistavim cvijetom odoljenom nadvila se tamna sjenka krilatog zmaja. Njegova zmijska glava plazi rašljasti jezik, razvija krila i ispušta zastrašujući krik. Iako slaba, vila Milopojka prilazi pobješnjelom nemani, a gujino oko svake sekunde mijenja boju postajući sve crvenije i crvenije.)

IRIS (*vrisne*): Slavene, učinimo nešto!

SLAVEN: Raskrili Milopojkino ruho i dodaj mi čarobni luk.

(Iris iz dubine Milopojkina ruha donosi Slavenu čarobni luk.)

SLAVEN (*pruža ruku i zateže tetivu luka*): Strijelu, Iris!

IRIS (*viče Milopojki*): Milopojko, zaustavi vjetar!

(Slaven zaustavlja disanje, a Milopojka puše iz sve snage kako bi rastjerala i najmanji dašak vjetra. Slaven je naciljao i strijela je poletjela u smjeru gujina čela. Trenutak zatim, zemlja je ponovno uzdrhtala. Strijela je udarila guju, guja je udarila zemlju, a udarac njezina tijela zaljuljao sve unaokolo – oblake, planine i Milopojku. Uz mrtvu guju klonula je i izmučena Milopojka.)

IRIS: Pričekajte!

(Iris podiže Milopojkinu uspavanu ruku, oslobađa se vilinskoga ruha i trči prema cvijetu. Zaobilazi gujino beživotno tijelo i ubire cvijet biljke odoljen. Trčeći se vraća natrag pod Milopojkino okrilje. Iz pravca dvora orlujskoga kralja dolijeće na stotine orlova, od njihovih krila stvara se vjetar. Milopojka prikuplja snagu, podiže okrilje i u njemu Slavenu i Iris. Svi troje odlijeću i spašavaju se od osвете orlujskoga kralja i njegovih podanika – surih orlova.)

Gorski proplanak

(Let se prekida nad gorskim proplankom i Milopojka slijeće, umorna i zadihana.)

SLAVEN: Moramo okrijepiti Milopojku.

KRIJESNICI (*uglas*): Gladna je.

SLAVEN: Čime bismo ju mogli nahraniti?

IRIS: Ako smo to učili iz biologije, ti si taj koji bi morao znati takve stvari!

(Udaljuju se, od lišća oblikuju košarice, beru maline, kupine i gljive. Ne primjećuju dolazak vila koje se okupljaju oko Milopojke, formirajući kolo u kojem će plesati, svirati i pjevati.)

IRIS (*prima se za sljepoočnice*): Slavene, nešto čudno mi se događa.

SLAVEN (*sve tiše*): Znaš, i meni se nekako...

IRIS: ... drijema...

KRIJESNIK 1: Sestrice joj vraćaju život. Pjesmom i plesom...

KRIJESNIK 2: ... vilinskom vodom...

KRIJESNIK 3: ... čarobnom pomasti...

KRIJESNIK 4: ... napitkom života.

MILOPOJKA (*otvara oči*): To ste vi, moje gorske sestrice! Zdrave bile, Smiljana, Mirta i Ružice!

(Pridiže se i sama pleše s vilama u kolu. Na kraju se rastaju).

MILOPOJKA: Ostajte mi zdravo...

SMILJANA: Sestro mila!

MIRTA: Svakako pođi!

RUŽICA: I opet nam dođi!

(Nestankom vilinske jeke Milopojka se prenula. Pogledom traži Slavenu i Iris. Ugledala ih je uz rub proplanka. Razbuđuje ih, smješta u rubove oprave, uzlijeću i kreću put Zlomirova dvora).

ZLOMIROV KRAJ

(Slijetanje u Zlomirov dvorac. Milopojka pritrčava nepomičnoj kneginji Sunčanici.)

MILOPOJKA: Pripremite napitak od odoljena – čudotvorne trave života!

(Slaven i Iris prianjuju na sjeckanje i cijedenje čarobne travke. Milopojka izgovara nešto nerazumljivo – vilinsku izreku, otvara Sunčaničinu žilu i u nju ukapava sedam kapi napitka. Žurno se priprema na odlazak.)

MILOPOJKA: Hoćete li moći dalje sami, junaci moji?

SLAVEN: Moći ćemo, pogledaj nas koliki smo!

MILOPOJKA: Ako me ikada budete zatrebali, dozovite me u mislima! *(Zavijori ruhom, izvije se i nestane u obliku sunčeve zrake.)*

SUNČANICA: Milopojko, gdje si? Snivaš li i ti?

SLAVEN: Pssst, kneginjice, moramo žurno bježati.

(Sunčanica se uplašeno osvrće, ne uspijeva razabrati Slavenu i Iris, ali zazire od njihovih glasova).

IRIS *(potiho)*: Slavene, mi strašimo Sunčanicu... Ona se nas boji...

SLAVEN *(otvara vrata tamnice)*: Mi smo za Sunčanicu čarolija!

IRIS: Jednako kao što je Milopojka čarolija nama.

SLAVEN: Pritajimo se, nemojmo ju plašiti!

IRIS: Imaš pravo. Pomožimo Sunčanici neprimjetno.

(Sunčanica se iskrada iz kule i u njezinu podnožju susreće svoje podanike sa Sova-planine – starinu Sedeslava, Mironju, Prvana i Vilana. Za njom se tiho prikradaju Slaven i Iris.)

SUNČANICA: Vjerni moji junaci, otkuda vi u Orlovu Gnijezdu?

STARAC SEDESLAV *(ruke diže prema nebu)*: Hvala vam, bogovi svjetla!

MIRONJA: Hvala i tebi, Živo!

PRVAN: Hvala ti, Vide! I tebi, Perune!

STARAC SEDESLAV: Vratili ste nam našu Sunčanicu za koju smo vodili ovu bitku!

SUNČANICA: Kakvu bitku?

STARAC SEDESLAV: Tešku bitku, Sunčanice draga.

MIRONJA: Pokorili smo Orlovo Gnijezdo...

PRVAN: S njim i Zlomira.

VILAN: I sve njegove sluge.

SUNČANICA (*krikne*): Zar je Zlomisir pao?

STARAC SEDESLAV: Pao je, našom zaslugom!

SUNČANICA: Joj, Sedeslave, što ste to učinili? Zlomisir je bio više nesretan negoli zao!

KRIJESNIK 1: I njega je prevarila Baba-Roga.

KRIJESNIK 2: Zlomisir je samo želio saizdati grad.

KRIJESNIK 3: I živjeti sretno u njemu.

KRIJESNIK 4: A Sunčanicu je otrovala Baba-Roga.

KRIJESNIK 1: Jagodama.

KRIJESNIK 2: Zlomisir je patio.

KRIJESNIK 3: On je kneginjicu volio.

(Sedeslav je na sve načine pokušavao umiriti Sunčanicu, ali uzalud. Stoga su Mironja i Prvan donijeli nosiljku i na nju položili klonulu Sunčanicu. Dok je Sunčanica jecala, Mironja i Prvan požurili su odnijeti ju s tog tužnog mjesta. Iz staje se čuje rzanje Zlomirova konja.)

KRIJESNIK 1: Zlomirov konj.

KRIJESNIK 2: Ne ostavljajte ga.

KRIJESNIK 3: Grad se sve brže urušava.

KRIJESNIK 4: Oslobodimo konja.

IRIS: Čekaj, Slavene, ja ću ga pustiti.

SLAVEN: Ali...

IRIS: Ne bojim ga se više!

(Zajedničkim snagama otvaraju vrata i opraštaju se od konja. Konju oko vrata vise ključevi.)

KRIJESNIK 1: Ključevi!

KRIJESNIK 2: Ključevi!

SLAVEN *(vikne)*: Iris, tvoji ključevi!

IRIS *(mirno)*: Zlomir ih je objesio konju o vrat kako bi ih uvijek nosio u boj...

SLAVEN: Možda je mislio kako će ga zaštititi?!

IRIS: Bili su mu amajlija.

(Začuje se prasak. Orlovo se Gnijezdo urušava i dalje. Tlo podrhtava. Iz pora donedavno neosvojive utvrde osipaju se zemlja i kamenje.)

SLAVEN: Ključevi, Iris! Uzmi ih... Čuješ li?

IRIS: Neka... Neka mu ostanu. Hajdemo kući!

(Uzimaju Slavenov pustolovni ruksak, čarobne kamenice i njima složno zalupaju.)

KOD KUĆE

(Slaven u sobi sjedi za računalom. Pod njegovim prozorom djeca igraju graničara.)

BORKO *(triput s ulice dovikuje isto)*: Hej, Slavene, dođi! Trebamo još jednog igrača!

SLAVEN: Sutra, danas ne mogu!

MAMA *(otvara vrata njegove sobe)*: Kako je bilo danas u školi?

SLAVEN: Dobro!

MAMA: A biologija?

SLAVEN: Ispravljena!

MAMA: Zato sam ti pripremila iznenađenje – divnu knjigu o planinskim visovima.

(Telefonsko zvono prekida mamino veselje i Slavenovu potištenost.)

MAMA *(pruža mu slušalicu)*: Za tebe je!

IRIS *(čuje se glas iz telefona)*: Javljam ti da je riješen problem s ključevima.

SLAVEN: Što si ovoga puta izmislila?

IRIS: Nećeš vjerovati, ništa!

SLAVEN: Ne vjerujem.

IRIS: Ozbiljno ti kažem, mami je došla prijateljica na kavu.

SLAVEN: I?

IRIS: Sve sam lijepo priznala, a mama i prijateljica nasmijale su se. Rekle su da su u pitanju geni zbog kojih je i moja mama često gubila ključeve.

SLAVEN *(jednom rukom drži slušalicu, a drugom prelistava knjigu o planinskim visovima)*: Sjećaš li se onog referata za Šarulju?

IRIS: Joj, na njega sam potpuno zaboravila.

SLAVEN: Sjećaš li se, ipak?

IRIS: Onog o planinskim visovima?

SLAVEN: Da, baš tog. Što kažeš, kako bi bilo kada bismo opisali sva mjesta koja smo preletjeli s Milopojkom?

IRIS: Ja bih radije opisala događaje u dvorima kralja orlujskoga!

SLAVEN: Psst, što ti je, Iris? Netko će te čuti! Sutra ćemo o tome, može?

IRIS: Može.

SLAVEN: Hajde, pitaj me još nešto. Mami bi ovaj razgovor mogao biti sumnjiv.

IRIS: Kad ćemo na Sova-planinu?

SLAVEN: Od tebe nikada neće postati prava špijunka. Hajde, zdravo sad.

IRIS: Baš si kompliciran.

SLAVEN: Hej!

IRIS: Molim?

SLAVEN: Drago mi je što si riješila problem ključeva.

MAMA (*pojavljuje se na vratima*): No, jesi li se napričao?

(Slaven je otvorio usta kako bi odgovorio. Pogledao je u maminu smjeru i zanijemio. Mama u rukama drži čarobne kamenice.)

KRIJESNICI (*vrište iz pustolovnog ruksaka*): Oprez! Uljez uništava blago!

MAMA: Kakvo ti je ovo smeće?

KRIJESNICI (*i dalje vrište*): Uljez će uništiti blago!

SLAVEN (*bijesno se zatrči prema mami*): To su moje najveće dragocjenosti. Ne diraj ih, jesi li me čula?!

MAMA: Ove kamenice dragocjenosti? Svašta! Kada bih udarila jednom o drugu, sigurno bi se razbile u mnoštvo sitnih kamičaka!

(Vješto izmiče Slavenu. Iz sigurnog ugla sobe razdragano lupa i uzvikuje.)

MAMA: Kuc-kuc! Kuc-kuc!

KRIJESNICI (*uglas*): U napad!

SLAVEN: Ali ti si me učila da se tuđe stvari ne diraju...

MAMA: Ovo nisu stvari, ovo je smeće... Kuc-kuc!

SLAVEN: I da je svatko od nas osoba koja zaslužuje poštovanje...

MAMA: Kuc-kuc...

SLAVEN: Jesi li čula za Crnoboga, bjesove i Baba-Rogu?

MAMA (*smije se*): To su priče za malu djecu, ha-ha-ha! Pokušavaš li me, možda, uplašiti?

SLAVEN: Upozoravam te, u rukama držiš čarobne predmete.

MAMA (*i dalje se smije*): Ovo kamenje nazivaš čarobnim?

SLAVEN: Samo se ti smij. Te kamenice mogu te odnijeti na Sova-planinu.

MAMA: Što si rekao? Mogu me odnijeti? Teleportirati? Ha-ha-ha... Gdje me to mogu odnijeti?

SLAVEN: Na Sova-planinu.

MAMA: Ooooo, krasno, besplatan godišnji odmor.

SLAVEN: Ondje bi te mogli dočekati bjesovi!

MAMA: Jupiii, evo me, bjesovi! Spremite se, dolazim!

(Mama je ruke podignula visoko iznad glave i udarila jednim kamenom o drugi. Slaven je zatvorio oči. Očekivao je najgore. Međutim, soba je bila posve jednaka kao i prije, a mama se i dalje veselo smijala.)

KRIJESNIK 1: Tako prolaze oni koji ne vjeruju u čaroliju!

KRIJESNIK 2: Kamenice su u njihovim rukama nedjelotvorne.

(Slaven bez riječi sprema svoje čarobne kamenice i preslaguje pustolovni ruksak. Hrani svoju ribicu, a potom zaklapa rastvorene udžbenike. Pere zube i priprema se za spavanje. Liježe, a sobom se čuju glasovi, razgovor krijesnika i pripovjedača iz prologa.)

KRIJESNIK 1: Sada, kada smo na kraju ove priče, još jednom ćemo ponoviti što je „jako važno“.

C: Važno je znati dobro slušati.

D: Slušati?

C: Tko dobro sluša, može čuti krijesnike, svoje dobre, kućne duhove.

A: A da bismo ih čuli, još je važnije nešto drugo, nešto najvažnije...

SVI GLASOVI (*glasno*): Što je najvažnije?

A: Vjerovati u nemoguće!

B: Oni koji vjeruju u nemoguće, s nama su bili u zaboravljenu svijetu.

C: U svijetu bez televizora, računala i mobitela.

D: U dobu u kojemu se pisalo pismom koje više ne poznajemo.

A: Na prostoru nastanjenom snažnim, hirovitim, tvrdoglavim i razigranim bogovima...

B: ... orlovima, sovama, vilama i čarolijama.

C: I sve što smo činili, pratile su oči naših...

SVI *GLASOVI*; ...krijesnika – čuvara ovog kazališta!

SLAVEN: Meni je važno i jedno obećanje.

KRIJESNICI: Kakvo obećanje?

SLAVEN: Da ćete vi – moja tajna, i dalje ostati tajnom!

KRIJESNICI: Hoćemo! Posve sigurno.

KRIJESNIK 1: Sada ćemo se tiho iskrasti.

KRIJESNIK 2: Milopojka će zapjevati.

KRIJESNIK 3: I prisutne uspavati.

KRIJESNIK 4: A kada se probude, mislit će da su sve ovo sanjali.

TUMAČ MITOLOŠKIH POJMOVA

Alemovo sedmo nebo	Isto što i Svarogovo nebo. Nalazi se u Svitogoru, ponad sedme gore u kojoj je Svarogovo prebivalište. U njemu leti ptica Alemperka sjajnih krila koja osvjetljavaju cijelu okolinu.
Avari	Nazivaju se još i Obri. Od najranijih su vremena nadaleko bili čuveni po svireposti i sklonosti pljački putnika namjernika. Bili su predstavnici nomadskoga naroda, mongolskoga podrijetla, koji se spominje već prije IV. stoljeća. Prvotno su bili nastanjeni u Pobjalkalju, a zatim u Podunavlju. Kao savezni Bizanta, Hrvati su u ratu protiv Avara osvojili današnju Hrvatsku te su se na njezinim prostorima trajno nastanili. Nakon 626. godine avarska moć u potpunosti je oslabila, a njihov se utjecaj sve više ograničavao samo na Panoniju. Ostaci Avara zadržali su se do X. stoljeća na području Like te oko današnjega Győra u Mađarskoj. Kako su Avari bili poznati kao dobri konjanici i nemilosrdni ratnici, i danas se pod avarstvom podrazumijeva barbarstvo.
Bezdan	Nalazi se u korijenu Drveta svijeta. U njemu su Crnobogov čelični zamak Temanava i Rijeka zaborava. Na dnu Crnobogova carstva valjaju se same grdosije, zmije, zmajevi, aždaje, more, jadi i bjesovi. Tamo caruju Srdžba, Krivda, Pakost, Zloba i Jal.
Bjesovi	Crnobogovi pomoćnici, nerazdruživi od jedova. Dok bjesovi straše ljude, jedovi im žele oduzeti život.
Crnobog	Za razliku od svijetlih božanstava, u carstvu podzemnoga svijeta stoluje Crnobog, Černebog, Zlebog. Poznat je i pod imenima Mrakoč, Suronja i Mrkoč. Podrijetlo mu je u pramraku, a postojbina mu je podzemni svijet mraka. Crnobog je otvoreni suparnik Svjetloboga, vječito je ispunjen gnjevom i bjesnilom, posebice prema nadzemaljskim i zemaljskim bogovima. Crnobog kao rušitelj ima i ulogu neumitnoga suca srodnih duša. K njemu stižu svi oni koji su za zemaljskoga života bili u okrilju Krivde i Nepravde, kako bi im on donio neumitnu i neumoljivu presudu. Njegova su najbliža pratnja i dvorjanici: Podvala i Laž, Krađa, Krivda i Nepravda, Pakost i Zloba. Nad njima vlada pakleno trojstvo (Mržnja, Zločin i Nesloga). Stoluje u Temnavi podignutoj u Bezdanu.
Dom junaka	Nalazi se u svitogorskoj utvrdi, u njemu obitavaju poginuli junaci. Nakon što časnom smrti poginu, vile bojovnice ih dovode u Dom

junaka, na čijim vratima ih dočekuje božica Slava rogovima opojne medovine.

Dom slave

Nalazi se u svitogorskoj utvrdi, posjeduje sjajne dvorane u kojima borave izabrani, časni uzvanici. U njemu stoluje božica Slava s vilama bojovnicama. Otamo ih na bojište šalju Svevid, Staribog Vojin i Perun. Vile na bojištu vidaju ranjene, a poginule junake odvođe u Dom junaka.

Drvo svijeta

Svjetsko stablo pri stvaranju svijeta posadio je Svarog. Ono veže nebo, zemlju i podzemne prostore Bezdana. U njegovoj se krošnji nalazi Nav. Iz njega kaplje medovina kojom se pomlađuju bogovi i svi stanovnici Nava. To je piće bogova, ponekad bijelo, ponekad zlatno žuto. Uz njega je i izvor žive vode koji ozdravljuje, kao i gajevi bogova. Do njega su i vile suđenice. Žile mu zadiru u tamno carstvo Crnoboga dopirući do pod same željezne dvore u Temnavi. Vjerovalo se da je Drvo svijeta jesenovo stablo (ponekad jela) te kako je ono osovina svijeta.

Hrastov dub

Hrastovo drvo od kojega je Svarog napravio prvoga muškarca. Prema nekim predajama vjerovalo se da su svi ljudi postali od drveća te se stoga u svakom stablu nazire po jedno biće.

Jarovit

Nazivan je još i Gerovit, prvotni bog razbuktjeloga proljeća, a poslije najoštrije ljuti bog mača, ratne huke i buke. Jarovit je potomak Svarožića, žena mu je Lada, boginja plodnosti, ljepote i ljubavi. U miru je predstavljen kao bog koji priprema rat. Njegova su ratnička obilježja luk i strjelica u jurišnom stavu. Ostala su mu ratnička obilježja crni trak i mač. Crni trak crna je duguljasta, trokutasta vrpca sa Svarogovom svastikom. Pod tim su stijegom odlazili u rat stari hrvatski pomorski ratnici.

Jedogonja

Jad predstavlja utjelovljeno izjedanje. U svom obilasku svijeta osjeća neprekidnu glad. Bijes straši zemaljski svijet, dok Jad nastoji prigrabiti i koji ljudski život. Jad i Bijes nerazdvojni su, obilaze zemlju kao dva strašila. Oba su Crnobogovi pomoćnici, međusobno nerazdruživi. Njihovi su nepomirljivi neprijatelji Jedogonja i Bjesogonja (Bjesomor). Jedogonja ima oblik letećega psa, dok Bjesogonja učestalo poprima oblik vjetra i ima zadaću pomora bjesova.

Krijesnici

Dobri duhovi koji žive u poljima i ima ih uz svako selo. Bore se protiv zloduha. Krijesnici zloduhe čekaju na raskrižjima. Zadržavaju ih sve do prvih pijetlova, a zatim se hvataju u koštac sa zlodusima. U pravilu su jači od zloduha i redovito ih svladavaju.

Lipov dub	Lipovo drvo od kojega je Vida izmodelirala prvu ženu i udahнула joj dah života.
Malić	Dobri patuljci, ljube mlade djevice za kojima neobično čeznu. Noću plešu na šumskim livadama ili kraj voda u sjaju mjesečine. Stanuju po brežuljcima. Pravi su mudrijaši i lukavci. Prema ljudima su najčešće dobroćudni. Imaju svoga kralja i kraljicu. Čuvari su kućnih ognjišta. Među dobre patuljke spadaju i maleni, sasvim sitni patuljci zvani krasnoludki.
Morana	Vjerna je pratilja Crnoboga Morana (Mora, Morena, Marzana), zla boginja zime i hladnoće koja predstavlja zatorne sile zimske prirode. Njezina je snaga najjača za zimskog doba kada se pojavljuje u liku zle žene koja juri na metli kao Ježi-baba, Jaga-baba, Baba-Ruga, Baba-Roga. U ostalim godišnjim dobima zna se pojavljivati u obliku mlade, ali pohlepne i pohotne žene koja se noću uvlači pod kućne krovove kako bi izjedala slabiće (posebice duhovno slabu djecu i momke). Još i danas mnogi vjeruju kako Morana noću napada svoje izabranike te ih u snovima tišti i zaustavlja im disanje. Poznata je i kao svadljivica te kao zagovornica izdaje i osvete.
Nav	Nav je mjesto na kojemu su obitavala svijetla božanstva. Nalazi se u krošnji Drveta svijeta.
Perun	Bog gromovnika, vlada zemaljskim nebom, zemljom, zrakom i oblacima. Nazivan je još Daždbog, Plivnik, Strilbog, Porin. Kao najstariji Svarogov i Vidin sin naoružan je gromovima, munjama i vatrenim strijelama. Oženio je divku Peruniku s kojom je imao potomke. Perunika je kao uzorna družica bila zaštitnica braka te je ljudske poroke, kao i Perun, teško kažnjavala. Njihovi potomci nazivani su perunovi ili perunovići. Perun je imao brojne uloge: zaštitnik je ljudi i darivatelj zemlje, krotitelj je oluja na moru, zaštitnik brodara i poljodjelaca (tada ga nazivaju Plivnik), zaštitnik je doma i ljudi, bog je rada i pravde, jamac je mira (i međunarodnoga prava), časti i vjere, zaštitnik je naroda i čuvar međaša, ratnik je i osvjetnik pravde i vjerolomstva, kao i krive zakletve.
Perunovi dvori	Zidine mu dopiru do petoga kata Svarogove utvrde. U njemu, na vrletnim liticama, obitavaju Perun i njegova družica Perunika. Iza Perunovih dvora steru se dvorovi Zarova i ostalih gradina svitogorskih dvorova.
Stribor	Jedan od svarožića, otac i bog vjetra, zaštitnik bojnika. Najviše je zazivan od mlinara i lađara kako bi im udijelio povoljan ili blag

vjetar. U davna doba vjetrovi su bili ne samo zazivani, već i obožavani.

- Svarog** Vrhovno je svjetlo božanstvo Svarog (Staribog, Stari Vid, Višnji, Prabog, Praotac, u Bugara – Svaro, Uran, indijski Varuna, iranski Zaruana, grčki Uranos, latinski Uranus, tj. Coleum). On je najmoćniji i najsilniji bog, praotac je svih bogova i vječna je svjetlost. Stolovao je na prijestolju vječnosti, u najvišim nebeskim dvorima (Vidovi dvori prasnjetlosti ili Svantedveri). Svarog ima tri osnovne funkcije: on je tvorac, vrhovni sudac i vječni putnik te svevid i sveznadar.
- Svarožići** Svarožići su Svarogovi i Vidini potomci. Najpoznatiji su Svarogovi potomci Perun, Stribor, Svevid i Tatomir. Svarožići se još nazivaju i svarozii ili svarunovi.
- Svevid** Blagi bog nebeskoga kruga i blagoga Sunčeva svjetla koje oživljuje prirodu. Ljubimac je oca Svaroga. Nazivali su ga i Vid, Vido, Sutvid, Jaki Vid, Jakibog, Svanimir. Svevid je poznat kao Sunčevo božanstvo te se uz njega vežu pridjevi – blistavi, sjajni, presvijetli. On je najmlađi Svarogov potomak koji u svom odrastanju prolazi kroz inkarnacije. Od mladoga Svevica s odmakom godine prema ljetu, postaje Zoran i Jaki Vid i kao takav postaje dovoljno snažan mladi nebeski bog, za provođenje Svarogovih naredbi. Posvećen mu je jasen. Predstavnik je čiste pravde i plodnosti. Najljepši je i najsvjetliji bog svih božanstava. Kako je predstavnik i nosilac svjetlosti, vječito je mlad i pomlađen kao rujno proljetno jutro. U neprekidnom je sukobu s Črtom (Suronjom), mračnim božanstvom iz roda Crnoboga.
- Svitava** Svitava (Svjetligrad) grad je mladoga Svevida koji nadaleko svijetli i rasvjetljuje zrakama žive svjetlosti. U njemu sjedi pobjednik svjetla – mladi Svevid.
- Svitogor** Svitogor je grad bogova svjetla, božica i njihovih miljenika. Na čelu je Svitogora Svarog, vrhovnik ostalih bogova. Između Svitogora i ovoga svijeta zjapi pusti bezdan, označena bijelim danom i mrklom noći. Svarogova kula uzdiže se kroz sedam neba na sedam katova. Svaki kat ima jedna vrata, svaka vrata otvara samo jedan ključ. Sedmo nebo najviše je, označava vrhunac blaženstva i osobne Svarogove odaje. Iz Svitogora vode dvoja vrata u svijet. Jutarnja vrata nazivaju se jutrenja i nalaze se na istoku Svitogora. Na njih sviće zora i na njih ishode danje svjetlonoše. Čuvar im je žuti hrt Karaman, umiljati, vrli pas danjega neba. Karaman je pasoglavac, božanski div, majka mu je nebeska kuja Zarama. Večernja vrata

vode u pusti svijet tamne noći. Ona se rasklapaju noću pri sutonu i nalaze se na zapadu Svitogora. Na njih ishode noćne lučonoše. Čuvar im je vrani garov pasoglavac Zagar ili Ogar. I Zagar je božanski div, majka mu je, kao i Karamanu, nebeska kuja Zarama.

Tatomir	Tatomir je bog Mjeseca. Kao beba iskrao se iz zipke i ukrao Moranin crni biser. Ona ga je kaznila tako što mu je dušu rastrgala na dijelove. Iako mu je Svarog uspio sve dijelove ponovno vratiti u cjelinu, Tatomir nikada ne nalazi mir sa sobom i sa svojim željama.
Temnava	Temnava je Crnobogov čelični zamak koji se nalazi u Bezdanu, u korijenu Drveta svijeta. Uz Temnavu teče Rijeka zaborava. Oko mrkih Temnavinih zidova struji, poput ognjene rijeke, plavi ognjeni plamen, simbol vječnoga izgaranja.
Vida	Svarogova žena, zaštitnica vjerenika i bračne sloge. Svarog ju je nazivao Boženom i Prijom, poznata je i pod imenom Višnje koja sjedi s prstenom u desnici uz bok starom Vidu.
Vile	Lijepa, mlade djevojke odjevene u bijelo i plavo ruho koje im leprša kao veo. To je vilin veo. Neke imaju i krila. Kosa im je zlatna i u njoj je tajna njihova života. Iščupa li im se i jedna vlas, one gube vilinsku moć i umiru. Glas im je čaroban, a oči im sijevaju zrakama svjetla. Posrednice su između ljudi i bogova. Straše ih preokrenute košulje.
Vile bojovnice	Vile bojovnice obitavaju u Domu slave, a po nalogu Svevida, Svaroga i Peruna pomažu na bojišnicama. Najpoznatije su Vojislava, Stanislava, Radoslava, Borislava, Gordana i ostale ratnice. Neprijateljima lome koplja i mačeve u komade, odvrćaju im strijele od cilja. Po bojištima biraju muževe i momke, najhrabrije junake. Izabranike postavljaju na konje i predvode ih u dvore staroga Vojina.
Vile planinke	Žive u gorama i planinama, zalaze u pećine i lebde oko svoga planinskoga svijeta, jamče mu sreću, čuvaju junacima stražu. Poznate su vile planinke vila Velebita, vila s Urvine, bosanska vila, Alpinka, vila Zagorkinja, vila Prigorkinja, biokovska vila.
Vile suđenice	Poznate su i pod nazivom Usude i Sudije. Pohode ljude pri rođenju kako bi im izrekle sudbinu. Najpoznatije su Rođenica, Sreća i Zlosreća. Rođenica određuje dan rođenja, Sreća pri rođenju daruje sreću, a Zlosreća izriče dan smrti i odlaska s ovoga svijeta.

Vitorog	Mitološko biće koje nastanjuje nedostupne i nepoznate predjele, obdareno moćnim i ubojitim rogom. Izgledom nalikuje i na jelena i konja.
Vodan	Vodan je bog svih voda, nastanjuje morske i riječne dubine. Potomci su mu vodene i morske vile. Njegov je nasljednik u kršćanskom razdoblju vjerovanja sveti Nikola, zaštitnik pomoraca i brodara.

NEPOSLUH I PROPUH

Osijek, 2009.

(Scena prikazuje dječju sobu u čijem je središtu sag s resama. U sobi se nalazi globus, šator, knjige, računalo, olovke, teleskop, pano s obiljem crteža, ravnalo, glazbala, mač i zviždaljka.

Multimedijским pomagalicama mijenjaju se zidovi sobe i strop.

Tekst izgovara pripovjedač iza scene, njegov glas kao da usmjerava događanja).

Kao svaku sobu dobra đaka
i Dinkovu krase sila olovaka,
globus, šator, knjige i računalo,
teleskop, mikroskop, pano i ravnalo.

Tu su još gitare, frule,
bubnjevi i oštre strijele,
kajdanke, barjaci, melodika,
udaraljke, mač i zviždaljka.

Nasred sobe pune šarenila
leži sag istkan od plavetnila.
Osim Dinku on nikom ne otkriva
kakvo blago u svom tkanju skriva.

Svakog dana iznova,
kratko nakon sumraka,
plavi sag se pretvara
u letača zvjezdana.

Prvo se od poda diže,
zatim ga i tajna stiže:

zbirka snažnih vjetrova,
zračnih struja i vihora.

Resama ih razmrsi,
Bofore im izmjeri.
Uspavanog Dinka pridigne
u noćno se nebo vine.

(Na zidovima sobe prikazuju se pejzaži.)

Sag i Dinko letjeli su čak do mora,
dotaknuli su vrh velebitskih gora,
preksinoć su maestralno maestrirali,
zvjezdicama virtuosno orkestrirali.

(Na zidovima sobe prikazuju se zvijezda i note.)

Obgrljeni plaštom Mirohrane dive
rastjerali su oblake olujne i sive.
Razdragane note napustile su kajdanku,
složno se poredale u nebesku uspavanku.
Zvjezdice i vile okružile su Danicu,
mjesec se naklonio i otpjevao solodionicu.
Perun je zagrmio i oputio munju-dv'je,
Jaroslav je pomislio: na nebu se bitka bije.

Kući su se vratili čim su ugledali Zoru –

Dinko krevetu, sag mjestu na podu.
Dinko se prenuo, odjenuo i umio,
pogledao se u zrcalo, torbu je pospremio.
Ponovio je zbivanja od prošle noći,
al' sat je podsjetio: vrijeme je u školu poći.

Za Dinkom su se zatvorila vrata –
eto nove zgode i u ovoj priči obrata:
Neposluh je iz sagovih resa izronio,
protegnuo se i objesno poskočio.

(Predmeti na sceni lete, pomiču se i razmještaju se iznad glava gledatelja.)

Rastvorio je prozore,
pretražio ladice, ormare,
zasvirao melodiku,
pošarao kajdanku,
zaudarao udaraljku,
zapištao na pištaljku...

Plavi se sag meškoljio,
tijelom je migoljio,
zbirku vjetrova je umirivao,
resama je privezivao.
vjetrove je utanjivao,
od Neposluha ih prikrivao.

Ali, jao, Neposluh je zamijetio
vjetrovite zbirke jedan dio.
U tri skoka joj je pristupio,
i okupljene vjetrove raspustio.

(Čuju se fijuci vjetrova, gibaju se predmeti od različitih tkanina u sobi, primjerice, zavjese.)

Zapuhao je maestral,
zatim jugo, s njim i bura,
sjevernjak i tramontana,
pulenat, levanat, široko,
oštro i istočnjak,
orkan, lebić i tornado.

Neposluh se veselio,
pomagača je pridobio.
Propuh se naklonio,
uljudno se predstavio.
Silno se napuhnno
i po sobi razmahnuo.

(Postelja je prazna, a igračke i predmete koji lete scenom ostavljaju dojam nemira.

Nakon svakog stiha dogodi se ono o što stih najavljuje: posteljina, odjeća, prašina i zavjese polete nošene vjetrom, kajdanka s notama otvori se kao i knjige te listovi zašušte, čuju se tonovi gitare, flaute, udaraljke, zviždaljka.)

Poletjela je posteljina,
odjeća i sva prašina,

note su se razbježale,
zavjese su plesat' stale,
knjige su se razlistale,
gitare zaječale,
udaraljke zazvečale,
flauta je zapištala,
zviždaljka zazviždala,
figurice popadale
i u pomoć pozvale.

(Nadalje se nizanjem stihova događa spomenuta radnja: pale se i gase svjetla, šator zatitra od vjetra.)

Sag je bio nemoćan
i resama svojim vezan.
Primirje je zatražio,
al' Propuh je još rastao.
Dotaknuo je čak i strop,
prekinuo svjetla snop,
u šator se uvukao,
a ovaj je zaplakao.
Krilima je lamatao,
užadima škrgutao:

(Čuje se škrgutavi glas saga.)

Krijesnici pritecite,
policiji sve recite,
prijavite Neposluha
i sudruga mu Propuha.

Da razvezali su moja krila
te da udaraju sada njima.
Zlostavljaju sve u sobi,
podčinjuju nas svojoj volji.

(Na pozornici se mijenjaju svjetla i ambijent. Sobna vrata pretvaraju se u hodajući predmet. Iz ormara i drugih tamnih dijelova pokućstva pojavlju se krijesnici – dobri kućni duhovi. Tekst nastavlja izgovarati pripovjedač.)

Silna cika, ružna graja
dovele su stvar do kraja.
U obranu od urotnika
ustala su sobna vrata.

Krijesnici su ih otvorili,
zatim su ih zatvorili,
sve su ovo ponovili
i u bitku uplovili.

Frule su uzdahnule,
a figure odahnule.
Poslale su izvidnika
starog našeg bojovnika,
prvog od svih kraljeva –
čuvenoga Tomislava.
Kralj je odmah uvidio
tko će izvuć' deblji dio:
Neposluh se umanjio,

Propuh se utanjio.

Vjetrovi posustali,
bez reda su vrludali.

Kao da su ostarjeli,
zgureni i oslabjeli.

Pod sagom su se sakrili,
zbirci su se vratili.

Izrekli su pokajanja,
prisegnuli na obećanja,
posve su se zgurili,
u priču se pretvorili.

Odlučili su tihi biti,
neke lijepe snove sniti,
s Propuhom se ne družiti,
Neposluhu ne služiti.

(Glazbena dionica koja najavljuje smiraj. Soba se ispunjava mirom i stvari se dovode u red. U sobi se ponovno pojavljuje dječak koji se nakon dnevnih aktivnosti priprema za odlazak u postelju.)

Plavi sag se ispružio,
od svega se premorio.

Rese je uredio,
počešljan je opet bio.

Lijepo se opustio
i počinku prepustio.

MALI PRINC

Dramatizirano prema izvorniku Antoinea de Saint Exuperyja

LIKОВИ

Gospodin Oblak Munjomlat

Gospođa Oblak Munjomlat

Gospođica Namiguša-Zvezdica

Gospođica Sunčica

Iskrica

Ivan

Kralj

Lisica

Mali princ

Mirta

Noćobdija

Oblačić desni

Oblačić donji

Oblačić gornji

Oblačić lijevi

Pijanac

Poslovni čovjek

Pripovjedač

Ruža

Uobraženko

Zemljopisac

Zmija

Zrinka

Zrno pijeska

PRIPOVJEDAČ (*izlazi prije dizanja zavjese i obraća se gledateljima*): Bio jednom jedan mali princ i živio na jednom planetu, tek nešto malo većem od njega sama, a bio mu je potreban prijatelj.

I. ČIN

(Četvero djece vraća se u sumrak s teškim školskim torbama.)

MIRTA: Dosta mi je škole, a posebno matematike. Toliko želim tu četvorku iz matematike! Čini mi se da bih za nju sve dala.

ZRINKA: Ma, trojka ili četvorka, baš me briga... Važno je ono što ti je na glavi... Zamisli da mi je kosa ljubičasta, bila bih u svim osnovnim školama glavna. Pozivali bi me na priredbe kao zvijezdu, možda bih čak i na televiziji nešto otpjevala!

IVAN: Vi djevojčice, samo neke gluposti želite! A koliko se ja mučim? Znete li da već od proljeća vježbam evo ovu nogu (*pokazuje na desnu nogu*) – dižem utege, trčim oko igrališta i navečer i ujutro, ne bih li bio najbrža noga naselja, ali uzalud! Još uvijek sjedim na stolcu za rezerve... (*Zastane i podrugljivo podvikne u smjeru Iskrice.*) Vidite nju! Sva je važna! Ti valjda ništa ne želiš?

ISKRICA: Želim, želim... Ali moja je želja drugačija! Vaše se želje tako lako mogu ostvariti.

ZRINKA: Tebi je lako biti glavna zvijezda svih škola ili pjevačica? Oooooo, jako si mi skromna?

(Iskrica bez riječi na sve to odmahuje.)

MIRTA: Što bi htjela? Peticu iz svega? (*Obraća se publici.*) Djeco, pomozite nam otkriti koja je to tajna želja.

(*Počinje skandiranje.*)

DJECA (*uglas*): Želja! Želja! Želja!

ISKRICA: No, dobro, reći ću vam iako se bojim vašeg podsmijeha. Moja je želja upoznati maloga princa. Do sada sam saznala mnogo toga o velikim kraljevima, hrabrim osvajačima, gusarima, princezama, balerinama, kontesama i groficama, ali meni je najveća želja saznati postoji li negdje na ovom svijetu – na zemlji ili možda negdje na nebu, dječak koji je dovoljno velik da ga zovu princ i dovoljno malen da bi se htio družiti sa mnom te me istodobno uputiti u to što znači kraljevati.

MJESEC: Ohoho, poslušajte to! Vi, tako veliki, ne znate postoji li mali princ koji bi volio imati prijatelja? Ohoho, ja znam to!

(*Djeca žamore začuđeno.*)

MIRTA: Što to Mjesec govori?

ZRINKA: Hoće li nam otkriti sve do kraja?

ISKRICA: Mjeseče, iz koje države je? Na kojemu ga kontinentu možemo pronaći?

MJESEC: Država? Kontinent? Prave ste neznalice! Ja sam gospodar neba, zvijezda i planeta, a ne političar! Mali je princ s asteroida B 612.

DJECA: Asteroid B 612? Što je to? Novi tip aviona?

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Dobar dan, ja sam Oblak Munjomlat. Kako živim gore, na visokoj nozi – ja sve znam, ja sve znam... Ponekad svijet krasim svojim bijelim oblinama, a ponekad ga strašim munjama i gromovima. Asteroid B 612, to vam jamčim, najnovija je videoigra...

(*Prekida ga gospođica Namiguša-Zvjezdica, sva ukrašena i treperava, izgleda kao božićno drvece.*)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Dakle, svašta! Nisam li i ja možda neka videoigra? Asteroidi su moji rođaci. Neki su od mene veći, a neki manji. Asteroid B 612 rodni je planet maloga princa, jedva veći od obične kuće ovih Zemljana. Na njemu su dva živa vulkana, na kojima on priprema doručak, i jedan ugasli vulkan.

MJESEC: Da, da, to sam baš htio reći. Mali princ svakoga je dana čistio svoje vulkane.

(*Prekida ga oblak.*)

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Čistiti? Vulkane? Zar te poslove ne rade mame? Ili možda čistači?

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Ti baš ništa ne znaš o asteroidima! Asteroid maloga princa toliko je malen da na njemu nije bilo nikoga osim princa, jedne ruže i izdanaka baobaba.

(Slika planeta.)

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Pa zašto ta baba onda nije uređivala planet?

SVI *(osim gospodina Oblaka uglas)*: Baba?

MJESEC: Baobab je ogromno drvo koje bi zakrčilo cijeli asteroid kada bi naraslo u svoj svojoj veličini.

(Slika planeta punog baobaba.)

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Dobro, dobro, ali ruža je mogla nešto pospremiti i sama. Na primjer, ako moja gospođa Oblak ne napravi ručak i ne pospremi cijelu kuću, ja joj odmah uputim kao upozorenje tri do četiri munje, a zatim i pokoji grom!

(Čuju se gromovi, zasijevaju munje, a djeca uglas viknu: „Uaaaaa.....“ Svi se sa scene malo povlače i prave mjesta za malog princa. On se pojavljuje držeći pod rukom kutiju. U pozadini, do kraja predstave, ostaje maketa njegova asteroida.)

MALI PRINC: Moja jer ruža prekrasan cvijet. Došla je u obliku sjemenke. Svakoga sam je dana zalijevao. Zajedno smo gledali odlaske gospođice Sunčice. Zna li, gospođice Sunčice, kako ste nam jednoga dana otišli 43 puta? Toliko sam se puta rastajao s Vama, a moja ruža uvijek je bila uz mene. Mirisom je obavijala planet, a ja se tomu nisam znao radovati.

RUŽA *(progovara s planeta)*: Svakoga si me dana zalijevao, pokrivao me staklenim zvonom i štitiš od vjetra i gusjenica... Ja te volim. Ja sam kriva što o tomu nisi ništa znao. Nastoj biti sretan...

MALI PRINC: Sada ju ništa ne štiti od vjetra. Niti od gusjenica.

RUŽA: Nisam baš toliko prehladena... Dobro će mi doći svježiji noćni zrak. Ja sam cvijet.

MALI PRINC: A životinje...

RUŽA: Moram podnijeti dvije-tri gusjenice ako želim upoznati leptire. Čini se da su leptiri vrlo lijepi. Tko će me inače posjetiti? Ti ćeš biti daleko. A velikih se životinja ne bojim. Imam i ja kandže, svoje trnje.

(Mali princ povlači ce u sjenu ili iza pozornice, a ostali glumci ponovno dolaze bliže na scenu.)

GOSPOĐICA SUNČICA: Jednoga jutra, tek što sam obasjala taj mali planet, princ je odlučio otići.

OBLAK I DJECA *(uglas)*: Kako? Kako?

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Putuje se, probajmo se prisjetiti: heliii-kopterima, brooo-dovima, vlaaa-kovima, baaa-lonima, aaaa-vionima, autooo-mobilima, autooo-busima, rakeee-tama...

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Za svoj bijeg iskoristio je jednu seobu divljih ptica.

(Lutke na prutu koje predstavljaju princa i ptice u letu.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Na prvom planetu kojega je posjetio živio je kralj.

(Gospođica Namiguša-Zvezdica s ostalim glumcima povlači se opet u polumraku scene. Mali princ prilazi kralju. Kralj sjedi na jednostavom, ali veličanstvenom prijestolju. Odjeven je u purpur i hermelin, a odjeća mu zaprema cijeli planet.)

KRALJ *(poviče)*: Ah, evo jednog podanika! Približi se kako bih te bolje osmotrio!

(Mali princ premjesti se s noge na nogu. Pokuša se približiti kralju, ali ga u tom naumu ometa kraljev plašt koji se prostire posvuda uokolo.)

KRALJ: Nedopustivo! Zabranjujem ti zijevanje! Ili, još bolje, naređujem ti zijevanje!

(Mali princ učini kretnju kojom bi sjeo.)

KRALJ: Naređujem ti – sjedni! Naređujem ti – slušaj me! Ja sam ovdje apsolutni vladar!

MALI PRINC: Kralju, kada imate toliku moć, želio bih vidjeti zalazak Sunca. Učinite mi to zadovoljstvo. Naredite Suncu neka zađe!

KRALJ: Imat ćeš svoj zalazak Sunca. Zahtijevat ću ga, ali kada za to budu bili povoljni uvjeti, a to će biti oko Vijesti u 8 sati navečer. Vidjet ćeš kako će me Sunce lijepo poslušati...

MALI PRINC: Ali Sunce će tada zaći i ovako i onako! *(Šuti i gleda oko sebe nekoliko trenutaka.)* Nemam više što raditi ovdje. Tu je dosadno. Odlazim!

KRALJ: Nemoj otići. Imenovat ću te ministrom, sucem, ili bi radije bio general? *(Vidjevši da mali princ odlazi, dovikuje mu.)* Imenujem te svojim poslanikom! Čuješ?! Poslanikom!

MALI PRINC *(za sebe, okrenut gledalištu)*: Odrasli su vrlo čudni! Čini se da jedino znaju ponavljati: „Slušaj me, slušaj me“, a sami ne čuju ni sebe ni druge.

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Mali princ uputi se prema sljedećem planetu. Na njemu živi uobraženko.

(Gospođica Namiguša-Zvezdica ponovno se povlači u sjenu.)

UOBRAŽENKO: Al' sam divan, al' sam krasan!!! Ah! Ah... Evo mi pristize još jedan obožavatelj!

MALI PRINC: Dobar dan! Imate smiješan šešir!

UOBRAŽENKO: Služi mi kako bih odzdravljao dok mi kliču kada mi se dive! (*Žonglira šeširom.*)
Ti mi se doista diviš?

MALI PRINC: Što znači diviti se?

UOBRAŽENKO: Diviti se znači priznati da sam ja najljepši, najbolje odjeven, najbogatiji i najpametniji čovjek na cijelom planetu.

MALI PRINC: Ali ti si sam na ovom planetu! No, ako će te to učiniti sretnim, dobro, divim ti se! (*Odmahuje rukom i odlazi. Govori za sebe, gledalištu.*) Odrasli su neodrasli!

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Na trećem planetu koju je posjetio mali princ živio je pijanac.

(Gospođica Namiguša-Zvezdica ponovno se povlači u sjenu. Pijanac crvenoga nosa sjedi šutke, a ispred njega nalaze se dvije gomile boca – u jednoj su prazne boce, a u drugoj pune.)

MALI PRINC: Što ti tu radiš?

PIJANAC (*turobno*): Pijem.

MALI PRINC: Zašto piješ?

PIJANAC: Kako bih zaboravio.

MALI PRINC: Što bi zaboravio?

PIJANAC: Zaboravio bih kako se stidim.

MALI PRINC: Čega se stidiš?

PIJANAC: Stidim se što pijem!

MALI PRINC (*zbunjeno*): Ali ti piješ zato što se stidiš što piješ! Djeca za takve odgovore dobivaju jedinice! (*Posloži prazne boce u pravilan četverokut i odlazi. Govori gledalištu.*) Odrasli od otpada stvaraju planine i umjesto da hodaju, neprestance leže i tuguju.

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Mali princ nadao se da će možda na četvrtom planetu pronaći prijatelja. Na četvrtom planetu živi vrlo užurbana osoba. Ujedno je i jako ozbiljna osoba, uvijek je u pravu i nikada se ne prestaje brinuti. Na četvrtom planetu živi poslovni čovjek.

(Gospođica Namiguša-Zvezdica ponovno se povlači u sjenu. Poslovni čovjek piše i ne podiže glavu ni pri dolasku maloga princa.)

MALI PRINC: Dobar dan. Ugasila Vam se cigareta.

POSLOVNI ČOVJEK: *Tri i dva su pet, pet i sedam dvanaest, dobar dan, dvadeset osam, nemam vremena ponovno ju zapaliti, pet stotina jedan milijun šest stotina dvadeset dvije tisuće sedam stotina trideset jedan.*

MALI PRINC: Čega?

POSLOVNI ČOVJEK (*nervozno*): Kako čega? Milijun zvijezda! Ometaš me... Nemam vremena!

MALI PRINC: I što radiš s tim zvijezdama?

POSLOVNI ČOVJEK: Ništa. Posjedujem ih!

MALI PRINC: Ali ja sam već vidio jednoga kralja koji posjeduje sve...

POSLOVNI ČOVJEK: Kraljevi ništa ne posjeduju. Oni vladaju, a ja posjedujem. To me čini bogatim, pa mogu kupovati i druge zvijezde ako ih netko nađe.

MALI PRINC: Kako netko može posjedovati zvijezde? Ne možeš ih odnijeti kući, niti staviti u ladicu, niti pričati s njima.

POSLOVNI ČOVJEK: Ali ih mogu staviti u banku. Lijepo napišem na komadiću papira broj mojih zvijezda, a zatim taj papirić zaključam u ladicu.

MALI PRINC: Ja imam ružu koju svaki dan zalijevam i tri vulkana koja čistim. I za moje vulkane i za moju ružu korisno je što ih posjedujem, ali ti, ti nisi koristan zvijezdama. (*Bježi, a poslovni čovjek bezuspješno traži odgovor. Mali princ okreće se gledateljima*): Odrasli su toliko ozbiljni da su posve neozbiljni.

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvjezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Peti planet najmanji je od svih koje je posjetio mali princ. Na njemu je mjesta tek za jednu uličnu svjetiljku i njegova jedinog stanovnika – noćobdiju.

(Gospođica Namiguša-Zvjezdica ponovno se povlači u sjenu. Noćobdija pali i gasi svjetiljku.)

MALI PRINC: Zašto si upravo ugasio svjetiljku?

NOĆOBDIJA: Takva je naredba. Dobra večer.

MALI PRINC: Zašto si ju sada upalio?

NOĆOBDIJA: Takva je naredba. Naredba je naredba! Dobar dan... Planet se svakim danom sve više smanjuje i sve brže okreće, stoga dan traje samo jednu minutu. Kako se naredba nije promijenila, svjetiljku palim i gasim svake minute. Dobra večer!

MALI PRINC: Baš nemaš sreće!

NOĆOBDIJA: Nemam sreće. Dobar dan!

MALI PRINC (*počinje se okretati u krug i cijeli svijet pretvara se u vrtuljak. U vrtlogu okretanja sve više se udaljava od noćobdije i njegova planeta. Udaljavajući se, mali princ zaključuje*): Noćobdiji bih bio prijatelj. Moja težina usporila bi okretanje njegova planeta, ali njegov planet vrlo je malen. Na njemu nema mjesta za dvojicu.

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Na šestom, najvećem i najljepšem planetu, živi pisac. Pitate se tko je pisac? Pisac je čovjek koji piše velike knjige kako bi vas one dočekale u budućnosti. Ovisno o tome kakve su knjige koje piše pisac, takav je i pisac. Da, dobro ste razumjeli, pisca određuju knjige koje pisac stvara.

(Gospođica Namiguša-Zvezdica ponovno se povlači u sjenu.)

MALI PRINC: Prvi put vidim pisca. Jeste li vi pričopisac ili ste neki drugi pisac?

ZEMLJOPISAC (*pokazuje na globus i atlas*): Ja sam zemljopisac, učenjak koji zna gdje se nalaze mora, rijeke, gradovi, planine i pustinje.

MALI PRINC: Vaš je planet vrlo lijep. Ima li na njemu oceana, gradova, rijeka ili pustinja?

ZEMLJOPISAC: To ne mogu znati jer nisam istraživač. Ja ispitujem istraživače i bilježim njihove uspomene. Ali ti bi to morao znati. Ti dolaziš izdaleka, vidio si ono što drugi ni ne slute. Ti si istraživač! Opisat ćeš mi svoj planet! (*Otvora zapisnik, šalji olovku.*)

MALI PRINC: Oh! Kod mene je sve jako maleno. Imam tri vulkana. Dva živa i jedan ugasli. Ali nikad se ne zna, možda će jednom oživjeti moj ugasli vulkan. Imam i jednu ružu.

ZEMLJOPISAC: Mi ne bilježimo cvijeće.

MALI PRINC: Ali zašto? Cvijeće je od svega najljepše!

ZEMLJOPISAC: Zato što je cvijeće prolazno.

MALI PRINC: Što znači prolazno?

ZEMLJOPISAC: Ono čemu prijete bliska propast.

MALI PRINC: Zar mojoj ruži prijete bliska propast?

ZEMLJOPISAC: Dakako.

MALI PRINC (*za sebe, prema gledalištu*): Moja je ruža prolazna, ona ima samo četiri trna kako bi se branila od svijeta! A ja sam je ostavio kod kuće sasvim samu! (*Ponovno se ohrabri.*)

Savjetujte mi, molim! Koga ili što bih mogao posjetiti?

ZEMLJOPISAC: Planet Zemlju. Zemlja je na dobru glasu.

(Iz sjene na svjetlo dolazi gospođica Namiguša-Zvezdica.)

GOSPOĐICA NAMIGUŠA-ZVJEZDICA: Mali princ zaokupljen mislima o svojoj ruži napušta zemljopisca i polazi u posjet planetu Zemlji.

II. ČIN

OBLAČIĆ LIJEVI: Pustinja, konačno! Danas sam oblačio nad gradovima, selima, školama i vrtićima.

OBLAČIĆ DESNI: Obišao sam svih sedam kontinenata i izbjegao sedam tisuća profesora geografije, devet stotina tisuća poslovnih ljudi, sedam i pol milijuna pijanaca, tri stotine jedanaest milijuna uobraženih, to jest nekoliko milijardi odraslih osoba.

OBLAČIĆ DONJI: Kada bih barem pronašao planet na kojem žive samo djeca, uživao bih. Zamislite kakvo bih im veselje priuštio kada bih ih usred igre zalio s 28 litara kiše!

OBLAČIĆ GORNJI: A odrasli? Kako vam se čine?

OBLAČIĆ LIJEVI: Sebe smatraju strašno važnima, a prave su kukavice.

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Izumili su sve moguće zaštite: kišobranima se brane od kiše, gromobranima od gromova, bundama i lopatama od snijega, suncobranima od sunca... Jasno je kao dan – odrasli su kukavice!

GOSPOĐICA SUNČICA: Gospodine Oblače, gospodine Oblače! Nisi li strog? Svi se ponekad bojimo.

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Možda drugi, ali ne i Oblak Munjomlat. Koga bih li se ja, tako snažan i gromoglasan, mogao bojati?

GOSPOĐA OBLAK: Munjomlateeeeeee! Dolazi s mjesta kući, Munjomlateee!

GOSPODIN OBLAK MUNJOMLAT: Da, draga, jurim, evo me... Joj, uh, joj... Stižem!

GOSPOĐICA SUNČICA: I od hrabroga ima hrabriji i od jakoga ima jači! Ipak, oblačić je u jednom u pravu. Pustinja je prostor bez ljudi i bez gužve te je u njoj mir. U pustinji je stoga moje carstvo.

ZRNO PIJESKA: Oprosti, gospođice Sunčice, što te želim ispraviti ja, obično malo zrno pijeska. Ti me griješ cijeloga dana, a za noći, koje su tako strašno hladne bez tvoga sjaja, željno iščekujem tvoj jutarnji dolazak. Ipak, moram te ispraviti, pustinja nije samo tvoje carstvo. Tu carujemo i mi, tvoji podanici – brojna zrna pijeska s nevidljivim svijetom malih i velikih životinja.

GOSPOĐICA SUNČICA (*zijeve*): Mmmm, silno mi se spava... Mmmmmmm, vidimo se sutra, laku noć vam želim svima.

ZRNO PIJESKA: Joj, stiže nam još jedna hladna noć. Pustinjske su noći tako – hladne, hladne, hladne... Ohoho, što je to, netko nam je došao?!

(Mali princ hoda s kutijom pod rukom, gledajući prema nebu u potrazi za svojim asteroidom.)

MALI PRINC: Ono je moj planet.. Ne... Ono je moj planet...

ZRNO PIJESKA: Ti si novi? Nisi iz ovoga kraja?

MALI PRINC: Pogledaj moj planet. Upravo je iznad nas... Ah, kako je daleko! I kako je sjajan. Jesu li zvijezde osvijetljene zato da bi jednoga dana svatko mogao naći svoj planet? (*Pogleda u zrno pijeska.*) S kojeg si ti planeta?

ZRNO PIJESKA: Ja imam samo jedan planet – Zemlju. Ali, možda si u pravu, možda i mene čeka jedna od onih zvijezda... Oprosti, moram te pitati: što imaš u toj kutiji? Neku dragocjenost?

MALI PRINC: U kutiji je ovca.

ZRNO PIJESKA (*začudeno*): Ovca? Ovce se ne nose u kutiji. A i kutija je lagana, kao da je prazna. Koje je boje tvoja ovca?

MALI PRINC: Ako se malo potruđiš, možeš zamisliti ovcu kakvu želiš. Moja je ovca bijela i nosim ju na svoj planet. Ondje će brstiti mladice baobaba i zbog toga će maleni planet postati prostran i čist. Znaš, mene čeka jedna ruža. To je cvijet kakvoga nitko drugi nema i zbog nje sam bogat.

(Na sceni se pojavljuje zmija.)

ZMIJA: Oooo, stigao nam je gost? Dobra večer, dobra večer!

MALI PRINC: Dobra večer! Kako si ti čudan stvor – tanka si kao prst! Jesi li ti čovjek? Tražim ljude jer se u pustinji osjećam pomalo osamljeno.

ZMIJA: Ne, ja sam zmija. I premda sam tanka kao prst, moćnija sam od kraljevskoga prsta. Koga ja dotaknem, taj se vraća u zemlju iz koje je došao... Pssssss...

ZRNO PIJESKA: Ne moraš se bojati zmije. Ti si čist i dolaziš s jedne zvijezde, tebi neće ništa. Čuješ, zmijo, kaže kako je osamljen bez ljudi. Zar još nisi doznao da je svaki čovjek osamljen kada je među ljudima?

MALI PRINC: Ne znam ništa o ljudima. Zato ih i tražim, tražim prijatelja.

ZMIJA: Želim ti sreću, mali putniče. Pripremi se na dugo lutanje.

(Danima hodaju kroz pustinju. Izmjenjuju se slike dana i noći, pale se i gase svjetla.)

MALI PRINC: Zrno, kakav vam je to planet, na njemu ne postoji ništa drugo osim pijeska. Čak nema ni ljudi. Sve je pusto i ružno.

ZRNO PIJESKA: Oprosti, prinče, oprosti. Pijesak i pustinja moj su dom, meni lijep i ja ga volim. Na trenutak sam zaboravio kako si ti nalik na čovjeka i da želiš vidjeti život onih na koje si nalik. Evo, ovaj put vodi ljudima. Pođimo njime!

(Velika slika ružičnjaka punog rascvjetalih ruža.)

ZRNO PIJESKA: To su ruže, mirisne i zanosne.

(Mali princ ustukne, prekriva usta rukama. Čini se kao da je u strahu.)

MALI PRINC: Zrno, jesu li to ruže? *(Počinje plakati.)* Moja mi je ruža pričala da je jedinstvena na čitavom svijetu. Kada bi vidjela toliko ruža sličnih njoj, postala bi silno nesretna... Vjerovao sam da sam bogat zato što imam jedinstven cvijet, a istina je posve drugačija – ja posjedujem samo običnu ružu.

(Princ neutješno plače. Pojavljuje se lisica, oprezno izvire izpod krošnje drveta.)

LISICA: Dobar dan!

(Princ se okreće, pogledom traži lisicu.)

MALI PRINC: Dobar dan! Tko si ti? Vrlo si lijepa? Hoćeš li se igrati sa mnom?

LISICA: Ja sam lisica. Ne mogu se igrati s tobom jer me nisi pripitomio!

MALI PRINC: Pripitomio? Ne znam što to znači. Ja samo tražim prijatelja.

LISICA: Ako me pripitomiš, bit ćemo potrebni jedno drugome. Ti ćeš za mene biti jedini dječak na svijetu. Ja ću za tebe biti jedina lisica na svijetu.

MALI PRINC: Ah, tako... Lisice, mislim kako sam već pripitomljen. Znaš, postoji jedan mali planet na kojem živi jedna ruža. Čini se da me ruža odavna pripitomila.

LISICA: Hmmm, hmmm... To je moguće, hmmmmmm... A ima li na tom planetu lovaca?

MALI PRINC: Nema.

LISICA: Ohohoh, to je jako zanimljivo! Ima li možda kokoši, finih, masnih kokica?

MALI PRINC: Nema.

LISICA: Ah, ništa nije savršeno.

MALI PRINC: Jesam li te sada pripitomio? Prije si bila obična lisica, slična svim drugim lisicama. Ali ja sam te sada napravio svojom prijateljicom, ti si od sada jedinstvena na svijetu! Ja sam od sada odgovoran za tebe!

LISICA: Zbogom, mali moj prinče, pronađi svoju ružu koju si pripitomio. I zapamti, čovjek samo srcem dobro vidi. Bitno je očima nevidljivo. Čuješ me... Bitno je očima nevidljivo!

(Mali princ vraća se u pustinju, sjeda uz zrno pijeska, spušta se noć.)

MALI PRINC: Zrno, silno sam žedan. Hajdemo potražiti neki zdenac.

ZRNO PIJESKA: Uzaludno je tražiti zdenac u pustinjskom prostranstvu... No, dobro, ionako mi je hladno, možda se hodanjem ugrijem.

(Hodajući, promatraju zvijezde.)

MALI PRINC: Zvijezde su lijepe. Ne samo zbog njihova sjaja, nego zbog jednoga cvijeta koji ne vidimo, ali znam da postoji. I pustinja je lijepa. Lijepom je čini spoznaja kako se u njoj skriva izvor.

(Zrno pijeska zasvjetluca.)

ZRNO PIJESKA: *Da, ono što daje ljepotu, nevidljivo je. Vidiš, i ja pod mjesječinom lijepo svjetlucam. Ono što meni daje ljepotu, moja je nevidljiva svjetlost. Oči su slijepi, treba gledati srcem.*

(Slika zdenca u pustinji.)

MALI PRINC: Mmmmm, kako je ukusna voda, ukusnija je od svega ostalog... Drugačija je i od najfinije hrane... Je li to zato što smo ju dugo tražili i željeli. Je li zato, zrno?

ZRNO PIJESKA: Da, i meni do sada voda nikada nije tako prijala. Znaš, kiša u pustinji pada rijetko, ali sama dođe. *(Ponosno dodaje.)* Ovo je prva voda koju sam ja pronašao!

MALI PRINC *(sjetno)*: Predugo sam na Zemlji... Sutra će biti godinu dana.

ZRNO PIJESKA: Misliš li da je naš susret bio slučajan? Kada smo se susreli, ti si se već želio vratiti svom planetu i svojoj ruži?

(Princ potvrđi obaranjem pogleda. Ostavlja dojam krivca.)

MALI PRINC: S dolaskom jutra moja će se zvijezda nalaziti točno iznad mjesta na koje sam se spustio prije godinu dana. Ako u pravi trenutak dotaknem Sunčevu zraku, uspjeh ću se vratiti kući s ovcom, kutijom za ovcu i brnjicom... (*Šapatom, povjerljivo.*) Kako mi ne bi pojela ružu.

ZRNO PIJESKA (*panično*): Ali ja ću tada ponovno biti sam, neću više imati prijatelja!

MALI PRINC: Gledat ćeš noću zvijezde, a među njima i moju zvijezdu. Sve će one biti tvoje prijateljice. Sa svog planeta slat ću ti osmijehe i veselje. Ti ćeš jedini imati nasmijane zvijezde. Ti ćeš biti jedino zrno pijeska kojega će zvijezde tjerati na smijeh. Evo Sunčeve zrake.

(Scenom bljesne žuta zraka munje. Svi se povlače u sjenu. Scena je u mraku. Mnogo zvijezda – djevojčice na štapićima drže zvijezde kojima mašu i pozdravljaju publiku. Nakon toga spušta se zastor, a na sceni se pojavljuje pripovjedač.)

PRIPOVJEDAČ: Mali se princ vratio svom planetu i ruži. Ako vas zanima što se dogodilo na njegovu planetu, je li ovca pojela ružu ili je ruža možda bocnula ovcu, dovoljno je pogledati nebo i vidjet ćete da se neprestance sve mijenja.

NAPJEVI

DJECA

Asteroid je planet,
malom princu cijeli svijet.
S jednom ružom i vulkana tri
u kojima nije znao
prijatelje prepoznati.

MALI PRINC

Vratit ću se ruži žurno –
zalijevati ju opet brižno,
veseliti se njenom grmu,
brinuti o cvijetu, skrbiti o trnu.

Cvijetu dragi, ružo moja,
boli me samoća tvoja,
još se divim liku tvom,
bez tebe ja nemam dom.

DJECA

Putovao princ je mali,
U godinu bi dani stali,
što je dalji domu bio,
to je više o njem' snio.

MALI PRINC

Prijatelja dragog, bliskog,
srcu milog, srcu prisnog,
ja prepoznat nisam znao
dok sam s njime drugovao.

DJECA

Pitao se u tuđini,

je li mu se dobro čini,
tek gubitkom poznatoga
saznat možeš voliš li ga.

MALI PRINC

Iako sam tek princ mali,
nešto ipak dobro znam,
djetetu bez prijatelja
nije lijep ni jedan dan.

DJECA

On ostavlja svoj planet,
s njim ostavlja i svoj dom,
čisti još vulkana tri,
ružu nježno pozdravi.

MALI PRINC (*ruži*)

Ružo, što ćeš sada ti?
Hoćeš li me pratiti?
Tvoj je korijen čvrst i trom,
učini ga nalik stopalu mom.

Gdje to ide, što to radi?
Prijateljstvo, djeco, traži.
Prijateljstvo nije bajka,
snažnije je i od mraka,
lepršavo poput zraka.

TRAGOVIMA MITOLOŠKE ZAIGRANOSTI

Ars Igrum (Osijek, Andizet) zbirka je dramskih tekstova za djecu osječke znanstvenice i književnice Jasne Horvat. Premda je autorica na književnoj sceni i među čitateljima poznatija po svojim pripovjednim tekstovima za odrasle, među kojima su nagrađivani roman *Az* iz 2009. godine (Zagreb, Naklada Ljevak) i *OSvojski* iz 2019. godine (Zagreb, Naklada Ljevak), najranije je razdoblje njezina književnoga rada usmjereno najmlađoj publici i dječjoj književnosti. To se razdoblje može smatrati i prvom fazom autoričina stvaralaštva, koja ugrubo obuhvaća vrijeme od 2002. pa sve do 2009. godine, a obilježeno je publiciranjem triju knjiga za djecu. Godine 2002. objavljena je zbirka *Izgubljena vila: igrokazi* (Osijek, Matica hrvatska), čijim su dijelom autoričini književni prvijenci – *Izgubljena vila* i *Svevidovim tragom*, potom su 2005. godine uslijedila *Alemperkina kazivanja* (Zagreb, Naklada Ljevak), izdvojena i po ilustracijama Pike Vončine. Godine 2009. objavljen je roman za djecu *Krijesnici: dobri kućni duhovi* (Zagreb, Algoritam), čiji tekst također prate ilustracije spomenute ilustratorice. U zbirci *Ars igrum* uz manje preinake i ispravke objavljuju se tekstovi iz autoričina prvijenca i neobjavljena dramatizacija prvoga dijela romana *Krijesnici: dobri kućni duhovi*, koja nosi ime po romanu.

Tijekom prvog razdoblja, preciznije 2009. godine, autorica piše i preostala dva teksta zbirke *Ars Igrum* koja okuplja njezino stvaralaštvo posvećeno djeci i dječjim temama. Prvi je od ta dva teksta *Neposluh i Propuh*, javnosti objavljen tek 2020. godine na mrežnom mjestu Društva hrvatskih književnika u sklopu projekta Književnici na mreži (<http://dhk.hr/knjizevni-prilozi-nasih-clanova/detaljnije/jasna-horvat>), a također se u *Ars Igrumu* prenosi uz minimalne preinake. Posljednji, neobjavljeni tekst zbirke jest *Mali princ*, dramatizacija istoimenoga izvornika Antoinea de Saint Exupéryja, inače iznimno popularnoga i često odabiranoga naslova kao djela za cjelovito čitanje u osnovnim školama.

Za prvu je fazu autoričina umjetničkoga rada, napose u spomenutim publiciranim izdanjima, specifično književno obraćanje djeci, mahom školske dobi, što je razvidno već na jezično-stilskom planu koji teži jednostavnosti i približavanju djeci bliskom razgovornome jeziku, dok je s druge strane taj plan obilježen i poetiziranim te ritmiziranim, stoga često pjevljivim retcima. Nerijetko je za tekstove te faze karakteristično i oblikovanje i uključivanje dječjih likova u dramski tekst. Prepoznaje se i dominantan postupak prekodiranja različitih žanrova i vrsta, povezan s intencijom populariziranja slavenske i starohrvatske mitologije u dramskome obliku. To se može reći i za ostatak tekstova nastalih u tom razdoblju i uključenih u *Ars Igrum*. Na prvi pogled tekstovi *Neposluh i Propuh* te *Mali princ* ne uklapaju se u motivsko-tematski sklop slavenske pretkršćanske povijesti. Međutim, pomno čitanje te poznavanje konteksta interteksta kojima se autorica služi otkriva logičan slijed bavljenja mitološkim, mitskim i bajkovitim. Prvospomenuti tekst osim bajkovitih elemenata integrira, premda samo motivski, autoričine omiljene mitološke likove – krijesnike, dok

se dramtizacijom *Maloga princa* preko izvornika impliciraju interpretacijske teze o glavnome liku koji figurira poput mitskoga junaka te uopće, prema izvorniku, tekstu koji posreduje strukture i mita i bajke.

Prigodničarske dramtizacije i kratki igrokazi za djecu u ovome izdanju osmišljeni su za scenska izvođenja, ali se njihova književna poruka uspješno ostvaruje i čitanjem u sebi. Elementi koji nedvojbeno traže čitanje, a nisu dijelom iskaza mišljenih za izvođenje jesu peritekstualni dijelovi – crteži Leona Lendića, koji vizualiziraju pojedinačne scene, te *Tumač mitoloških pojmova*, koji prati prva tri teksta zbirke usmjerena slavenskoj mitologiji. Upravo su ti elementi zbirke *Ars Igrum* poticajni za čitanja u sebi jer uz mogućnost priređivanja i scenskih izvođenja nude mogućnost bavljenja i čitanja samih dramskih tekstova iz različitih perspektiva, a s prilagodbom dobi čitatelja i/ili odgojno-obrazovnim ishodom, ako je riječ o bavljenju tekstovima u obrazovnome kontekstu.

Konačno, dramski tekstovi *Ars Igruma*, kako sugerira i naslov zbirke, ističu važnost umijeća igranja – igranja tekstom, igranja u tekstu, ali i igranja uloga iz teksta. Tu se otkriva važnost dramskoga teksta i njegova priređivanja za izvođenje koji podcrtavaju i promiču igru kao aktivnost imanentnu dječjoj prirodi. I ne samo to, igra se nameće kao svrhovit i učinkovit način odgoja, stvaranja i učenja, u ovome slučaju, učenja o kulturnoj i književnoj tradiciji.

Ivana Buljubašić Srb

BILJEŠKA O AUTORIMA

JASNA HORVAT

Književni niz Jasne Horvat 2016. godine Dubravka Oraić Tolić označila je nazivom *Ars Horvatiana*, ističući konstrukciju objedinjenih romana književnice i znanstvenice životom i radom vezane za Osijek. Rodonačelnica je pametne proze, konvergiranja otisnutih i elektroničkih medija objedinjenih književnim tekstom te povezivanja umjetnosti i znanosti.

Putopisnom prozom *Antiradar* Jasna Horvat nastavlja nizati književne tekstove na slovo „A“ među kojima se ističu romani *Az* (2009), *Auron* (2011), *Alikvot* (2014), *Atanor* (2017) te putopisna proza *Antiatlas* (2014).

Nagrađivana je za svoj znanstveni i književni rad: Nagrada *Josip Juraj Strossmayer* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za književnost (2010. za roman *Az*), Pečat grada Osijeka za osobita ostvarenja na području književnosti (2011.), Državna nagrada za znanost (2017.), *FUL kulturno* nagrada Superbrendsa (2018. za Heping *Vilijun*, režija Robert Raponja), nagrada *Josip i Ivan Kozarac* za knjigu godine (2019. za roman *OSvojski*), nagrada *Simply the best* (2021. za doprinos razvoju turističke ponude područja – lokalne zajednice).

LEON LENDIĆ

Leon Lendić, rođen 16. 7. 2011. godine. U vrtić Jaglenac kreće sa tri godine. Zadnje dvije godine vrtića svira u orkestru. Sa svojom grupom odlazi u Suboticu i sviraju u poznatoj Gradskoj kući. Sa svojih sedam godina prima nagradu za prvo mjesto u državi od DUZS-a za likovni rad "Potres" na temu prirodne katastrofe. Potom kreće u OŠ Ljudevita Gaja, te u trećem razredu dobiva priliku za nacrtati ilustracije za knjigu prof. dr. sc. Jasne Horvat.

Leon Lendić, rođen 16. srpnja 2011. godine. U vrtić Jaglenac kreće s tri godine. Posljednje dvije godine vrtića svira u orkestru. Sa svojom grupom odlazi u Suboticu gdje sviraju u poznatoj Gradskoj kući. Sa svojih sedam godina prima nagradu za prvo mjesto u državi od DUZS-a za likovni rad *Potres* na temu prirodne katastrofe. Potom kreće u O. Š. Ljudevita Gaja te u trećem razredu dobiva priliku nacrtati ilustracije za knjigu prof. dr. sc. Jasne Horvat.

IVANA BULJUBAŠIĆ SRB

Ivana Buljubašić Srb diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Za vrijeme studija bila je članicom studijskoga kolektiva Hikos Mash-up, urednicom studentskoga časopisa *Hrvatistika*, suurednica studentskog zbornika *Sve je to movie!* te inicijatoricom Međunarodne studentske konferencije *Pontes poeticae*. Od 2011. sudjeluje na većem broju znanstvenih i studentskih skupova, objavljuje znanstvene i stručne radove te književnu kritiku. Godine 2015. upisuje Poslijediplomski sveučilišni studij *Književnost i kulturni identitet* na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, a 2018. objavljuje znanstvenu

studiju *Oulipo i književnost ograničenja* (Naklada Ljevak).

Uz priznanja i pohvale za vrijeme studija nagrađena je i Poveljom uspješnosti Julija Benešića za kritičarske doprinose (2016.) te Nagradom „Josip i Ivan Kozarac“ za znanstvenu knjigu godine (2019.).

Sva prava zadržava Andizet – Institut za znanstvena i umjetnička istraživanja u kreativnoj industriji.

Osijek, rujan 2021.